

אומר "אבן בוחן" (פירוש: אבן שבחונה ומנוסה שהיא חזקה, כך הקב"ה בוחן את הצדיק). יש בעוונות, אדם שכל כך מוקף בקליפות ובשעת הניסיון הגדול לא מקשיב לנקודת האמת ועל זה כותב הזוה"ק (שם) וכל מה שבוטשים בו נאמר עליו: "ונר רשעים ידעך", מחרף ומגדף לכל הצדדים ולא יכול להאיר.

הגמרא מספרת את המעשה הידוע של רבי אלעזר בן דורדיא שכשהבין את חומרת חטאו עשה תשובה כל כך גדולה עד שגעה בבכיה ויצאה נשמתו במעשה של רבי אלעזר בן דורדיא כתיב געה בבכיה עד שיצאה נשמתו כותב הבא"ח (בן יהודע שם) שעל ידי צינורות השפע שהם כ"ב כנגד כ"ב אותיות התורה מילא אותם אורות משם י"ה וזה נרמז במילה בכיה שהוא כ"ב י"ה.

והדמעה (גימטריא 119) ממתקת ק"כ צירופים של שם אלה"ם, דהיינו את כל הדינים, וראינו את יוסף הצדיק מפיס את אחיו בבכיה שנאמר "ויתן קולו בבכיה", ועל זה כותב המדרש (ב"ר צ"ג י"ב) כשם שלא פייס יוסף את אחיו אלא בבכיה, כך הקב"ה אינו גואל את ישראל אלא מתוך בכיה שנאמר: (ירמיהו לא ח) "הנני מביא אותם...וקבצתים מירכתי ארץ...קהל גדול ישובו הנה בבכי יבואו ובתחנונים אובילים...כי הייתי לישראל לאב, ואפריס בכורי הוא".

סוד הבכיה

צריך להבין שורש ענין הבכיה שהוא בא מחמת דחיקת המח ביותר שלא יוכל לסבול הדבר במח (דהיינו ענין הצער אין המח יכול להכילו), על כן דוחק את המח ויוצאים הדמעות מבחינת מותרות הליחות שבמח, והסיבה לכך יכולה להיות מבי הפכים: א) מחמת צער ומרירות דווקא, ב) משמחה גדולה והפתעה שמתהפך הצער במהירות לשמחה. ובכל מקרה יוצאים המותרות שלא ניתן להכיל לעיניים. ובמידה מסוימת מראה הבכי על כניעה והתבטלות בפני המצב שאין אדם יכול לפתור את המצב על ידי מוחין כמו ילד שאחרי כל ההפצרות לקבל את מבוקשו ללא הועיל – בוכה, שכן אינו יכול להשיג את הדבר על ידי מוחין לכן מקוה להשיג ע"י התבטלות. החרבן והגלות רומזים בבכי כמ"ש (איכה פרק א) "בְּכֹו תִּבְכֶּה בְּלִילָה וְדַמְעָתָה עַל לַחְיָה אֵין לָהּ מִנְחָם מִכָּל אֲהֲבֵיהָ כָּל רַעִיהָ בְּגָדוּ בָּהּ הִיוּ לָהּ לְאֵיבִים".

בית המקדש הוא עינו של העולם הורדוס הרג את חכמי ישראל והצטער על מעשיו ושאל מה לעשות ככפרה אמרו לו אתה פגעת בעיני העידה אתה סימת את עינו של עולם לך וטפל בעינו של עולם הוא בית המקדש ואכן הורדוס בנה מחדש את בית המקדש בצורה מפוארת.

בחורבן חשכה העין – היא עינו של עולם משם משקיפים על כל העולם כל העולם ניזון בזכות מקום הקודש. ועל זה נאמר: "עַל זֶה הָיָה דָּגָה לִבְנוֹ עַל אֲלֵה הַשָּׁמַיִם עֵינָיו: עַל הַר צִיּוֹן שִׁשְׁמָם שׁוֹעֲלִים הַלְכּוּ בּוֹ". חשכו אותם בחינות שעניי ה' אלהיך שם.

פרשת

ואתחנן

הקדמת

הרב משה ארמוני שליט"א

פרשת ואתחנן

אנחנו נמצאים בימים שבין ט' באב לט"ו באב ימים שכאשר בית המקדש השני היה קיים היו חג לישראל ובעזרת ה' עוד יהיו חג כשיבנה בית המקדש השלישי. בעלון הקודם דיברנו על כך שהימים האלו הם בסוד עיניים והרחבנו שבית המקדש הוא עינו של עולם וחכמים הם עיני העדה והחורבן הוא בסוד "עיני עיני יורדה מים". בלוח השנה העברי שלושת השבועות של ימי המיצרים, לאחריהם באים ימי הנחמה הם ז' שבועות דנחמתא, ואחריהם הם ימי התשובה, ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים ואחריהם הם ימי השמחה של זמן שמחתנו חג הסוכות. מסלול של פורענות נחמה תשובה ושמחה שזהו גם מוסר להתבונן בפרטות במהלך חיינו שמכל נפילה ויסורין צריך לחפש את הנחמה (חצי הכוס המלאה) ואח"כ לעשות תשובה ואח"כ לשמוח שבזכות זה שנינו את דרכינו לטובה. ואם כן בימים אלו אנחנו צריכים לחפש את הנחמה.

העץ כשבוטשים בו עולה אורו כמשל

ליסורים המעוררים את האדם לתשובה

כותב הזוה"ק (ח"ג קסח) וזת"ד: העץ שאינו מעלה אורו כשהדליקו אותו מכים בו עד שיאיר, כך הגוף שאור הנשמה (נקודת האמת הפנימית) אינו עולה בו (כלומר גוף של אדם שאינו מתנהג בהתאם לקדושת נשמתו כדי שתאיר בו נשמתו כפי גודל ערכה) כותשים אותו בייסורין עד שיעלה בו אור הנשמה כלומר עד שיהא נכנע ויזדכך ותאיר בו נשמתו (כראוי לו) ויתאחדו זה בזה (הגוף והנשמה) להאיר (ואז האדם מטוהר מחשבותיו ואוחז בכח נשמתו ומטיב את דרכיו ומעשיו)...ואז מאיר אור הנשמה ונאחזת בגוף, והגוף נאחז בה ומתחיל להאיר בו אור הנשמה ומיד מהלל ומרומם ומשבח ומתפלל תפילתו ומברך לקונו כי אז הכל מאיר הגוף והנשמה... כמו בעצים כי יש עץ שאינו נאחז באור ואין האור עולה בו עד שמכתשין אותו ואז מאיר...ועל זה נאמר: "ה' צדיק יבחן" ומכתת ומייסר (את הצדיק) ואז הוא מאיר ומתחזק באור נשמתו, (ופירוש מילת) "יבחן" כמו שאתה

תיקון מידת הראיה

משה רבינו יורד עם הלוחות ובינתיים עם ישראל עושים את עגל הזהב. והתורה כותבת (דברים פרק ט יז) **"וְאֶתֶּפֶשׁ בְּשֵׁנֵי הַלְּחֹת וְאֶשְׁלַכְם מֵעַל שְׂתֵי יָדָי וְאֶשְׂבַּרְם לְעֵינַיִם"**. פשט הדברים שמה שבר את הלוחות לעיניהם של ישראל אבל ברמז ניתן להבין כאילו ששובר להם את העיניים כי ההסתכלות שלהם על המציאות היתה עקומה ולא נכונה אי לכך צריך לשבור עיניים כאלה. דהיינו הם צריכים להכנס לארץ ישראל ולהיות שם עם של כהנים ואנשי סגולה שתפקידם לפרסם את שם ה' בעולם, אנשים כאלה צריכים להסתכל על המציאות באופן אמוני לראות את יד השם בבריאה לחוות את ההשגחה הפרטית ולראות את הכח הפועל שבנפעל, אנשים שעושים עגל ואומרים עליו "אלה אלהיך ישראל אשר הוציאוך מארץ מצרים" הם כאלה שצריכים לשבור להם את העיניים כדי שילמדו לראות מחדש את הכח הפועל שבנפעל.

ובסוף הדרך מתהפכת הבחינה (דברים פרק לא ז) **"וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל חֹזֵק וְאֶמְצָץ כִּי אֶתָּה תְּבֹא אֶת הָעַם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאֲבֹתֶם לְתֵת לָהֶם וְאֶתָּה תִּנְחַלְנָה אוֹתָם"**: כאילו אומר לו: שיחזק ויאמץ את עיני ישראל כי להכנס לארץ ישראל צריך הסתכלות אחרת ואם כל זאת שהלכו 40 שנה במדבר עדיין צריך מאמץ גדול כדי לחזק את הראיה הנכונה שלהם לכן חזק ואמץ.

כוחה של העין

העין מצד אחד היא החוש החזק ביותר מבין כל החושים והתפשטות החוש היא הרחוקה ביותר. באכילה צריך להכניס את האוכל לתוך הגוף, להריח אפשר להריח את המאכלים ממרחק כי הריח מתפשט, לשמוע כבר אפשר לשמוע רעמים בשמים או מטוסים וזוהי התפשטות כבר יותר גדולה. על ידי הראיה אפשר להשיג ולראות גרמי שמים במרחק שנות אור מאיתנו, ז"א הראיה היא המתפשטת ביותר והיא החוש העוצמתי ביותר, ולכן גם הפגם בראות הוא המזיק ביותר, ולכן השבירה היתה בעיני א"ק. בעינים הקלקול אבל שם גם התיקון

כשהאדם בוכה הוא מתקשה לראות את הבחוף ועל כן מתבונן פנימה כשירודים מעיניו פלגי מים הוא אינו מסתכל על החוף אלא פנימה כי כאשר האדם נבוך ולא מוצא את דרכו, והטביע זאת ה' משום שרוצה ה' יתברך שהבוכה יכנוס פנימה ויבדוק את עצמו כמעשה המפורסם של רבי אלעזר בן דורדיא שגעה בבכיה כשהבין שאין הדבר תלוי אלא בו ומת כצדיק גמור.

תיקון העיניים בט"ו באב

בכייט החורבן נהפכת לדמעות גיל בט"ו באב, אפשר לבכות מצער שזה פוגע בראות אך דמעות גיל מתקנים את הראות.

כלה שענייה יפות אין כל גופה צריך בדיקה. אדם רוצה לבחור כלה צריך להסתכל בעיניה אם עיניה יפות אין כל גופה צריך בדיקה בפנימיות מבואר כי בית המקדש הוא עינו של עולם המציאות של חודשי תמוז ואב זה עיניים, כשבחודשים האלו עובדים כמו שצריך אין כל השנה צריכה בדיקה. סומא בעין אחד פטור מן הראיה, עין אחת צריך להסתכל על גדלותו של הבורא והשניה צריך להסתכל על שפלותו. אבל אם רואה רק את שפלותו ולא רואה גדלותו של הבורא זוהי שפיפות פסולה, ומצד שני אם רואה האדם רק את גדלות הבורא ולא רואה שפלות עצמו גם בזה יש פגם ולכן סומא בעין אחת פטור מן הראיה.

צפית הגאולה מאנכי ה' אלהיך אשר

הצאתיך מארץ מצרים

שואלים המפרשים איפה כתוב שצריך לצפות לגאולה? שהרי זהו אחד הדברים הראשונים שישאלו אותו בשמים.

אומר הסמ"ק דבר פלא כל המציאות של הצפיה למשיח משתלשלת מן הפסוק "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". איזו מן מצווה זו? מה רוצה מאיתנו ה' יתברך באמירה זו? אלא הדבר בא ללמד כל מציאות שהיא לא אנכי ה' אלהיך היא מציאות פסולה ולכן בביאת המשיח נרגיש בפועל אנכי ה' אלהיך משום והיו עיניך רואות את מוריד ומכאן משתלשלת הצפיה, להגיע כבר למציאות הזו שנחוש כי ה' הוא אלהינו.

איִכָּה וְאִיכָּה

הקב"ה אמר לאדם הראשון **אִיכָּה** ובחורבן אמר הנביא **אִיכָּה** האיכה שאמר ה' לאדה"ר פירושו אתה נמצא במציאות בלתי אפשרית אבדת את ההרגש של אנכי ה' אלהיך ולכן אייכה, איך תמשיך הלאה כאשר אתה וחמורך צריכים לאכול מאבוס אחד? באותה בחינה היא האיכה של החורבן, איך אפשר להמשיך במציאות כזו בלתי אפשרית בלי בית המקדש, כל המציאות הזו של אנכי ה' אלהיך היא מצוה שמחייבת אותנו לצפות למשיח כי מציאות אחרת היא מציאות של אייכה ואיכה.

העלמת עין חוסר השגחה

גם חוסר ההשגחה נמשל לעיני עיניים כמ"ש (ישעיה פרק א טו) **"וַיִּבְרָשְׁכֶם בְּפִיכֶם אֲעֲלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי תִרְבּוּ תִפְלֶה אֵינְנִי שִׁמְעֵ דְיִכֶם דְּמַיִם מְלֵאִי"**. וכן (יחזקאל פרק ז ד) **"וְלֹא תַחֹס עֵינִי עֲלֶיךָ וְלֹא אֶחְמוֹל כִּי דָרְכֶיךָ עֲלֶיךָ אֶתְּן וְתוֹעֲבוֹתֶיךָ תִּתְּנֶינִי וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה"**. וכן (עמוס ט ד) **"וְיֹאם יִלְכוּ בְּשִׁבְי לִפְנֵי אֲיִבֵיהֶם מִשֶּׁם אֲצַנֶּה אֶת הַחֶבֶב"**

החרבנות דלהפיל זרעם בגוים קאי על חורבן בית ראשון שהיה די בבבל ולזרותם בארצות, היינו חורבן בית שני שבו נגזר לזרותם בארצות שיהיו משועבדים ב-ע' אומות כמו שאמרו (שהש"ר פ' ב') זה מלך המשיח וכו'. ולא כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שהוא משעבדנו בע' אומות והוא משיבן אחד גולה לברבריא ואחד גולה לסמטריא דומה כמו שגליתם כולכם. וכיון שראו אחר כך שהיו בארץ ישראל ולא נתקיים רק להפיל אותם במדבר והם שרוין בארץ ישראל לכן עשו אז בזמן בית ראשון גם כן חג בט' באב כמו שעשו בבית שני שנהפך הצום לששון ולשמחה ועל זה נאמר והפכתי חגיכם לאבל על ט' באב.

ונראה שהיה החג ז' ימים מט' באב עד ט"ו באב. ויש להבין שזה שלמדו (מו"ק כ"ו) לאבילות ז' ימים דכתיב "והפכתי חגיכם לאבל" מה חג ז' אף אבילות ז'. ובירושלמי דייק אימא ח' כמו ח' ימי החג ומשני שמיני רגל בפני עצמו ויש להבין שלמדו בגמרא דידן מדכתיב "חגיכם לאבל", דהיינו מה שהיה להם ט' באב לחג ז' ימים בזמן הבית ואמר הנביא שעל ידי החורבן והפכתי חגיכם לאבל ולימדו מזה אבילות ז' ימים.

ולכן עשו יום טוב בט"ו באב שאז דיבר ה' אליו בלשון של תורה בלשון חבה (כמ"ש בפירש"י שם) כמו פה אל פה אדבר בו. ולכן למדו אבל ז' ימים ממה שנאמר והפכתי חגיכם לאבל דקאי על ט' באב שהיה מושך עמו ז' ימים עד ט"ו בו ובט"ו בו קבעו בזמן הבית חג ומחולות שהיה יום האחרון מן ז' ימי חג אלו. ובט"ו שכבר כלה האבל במדבר עשו יום טוב ומחולות.

יהי רצון שבקרוב נתבשר על ביאת משיח צדקנו והחזרת החג מט' באב עד ט"ו באב ונחוש שוב כי לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים וט"ו באב.

והקנתם ושמתי עיני עליהם לרעה ולא לטובה". וכן החורבן נרמז בפגם בעיניים (מלכים ב פרק כה ז) "וְאֵת בְּנֵי צְדָקָהּוּ שְׁחַטּוּ לְעֵינָיו וְאֵת עֵינֵי צְדָקָהּוּ עָנַר וַיֹּאסְרֵהוּ בְּחַשְׁתִּים וַיְבִאֵהוּ בְּבֵלִי".

תיקון ההסתכלות על העולם על ידי

העיניים

קלקול ההשגחה נרמז בעיניים וגם התיקון ומאחר והכל תלוי בכך וכל התורה הקדושה נתנה לישראל על מנת שילמדו להסתכל נכון על העולם הרי התורה מסתיימת בקביעה שמשה לימד את ישראל להסתכל נכון על המציאות וכמ"ש (דברים פרק לד יב) "וְלֹכַל הַיָּד הַחֲזָקָה וְלֹכַל הַמּוֹכָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מִשֶּׁה לְעֵינָי פֶּלִי יִשְׂרָאֵל" כאילו אומר שתיקון את עיני ישראל ולימד אותם את דרך ההסתכלות הנכונה היינו ראיית כל הפועל שבנפצל.

עיקר שבירתו של האדם בגלל פגם הראות כמרומז בעולם הנקודים.

ואנו מבקשים "ועיננו תראנה מלכותך".

ולעתיד לבוא (ישעיה פרק נב ז) מה נֶאֱוֹו עַל הַקְּרִים הַגָּלִי מְבַשֵּׁר מְשֻׁמֵּעַ שְׁלוֹם מְבַשֵּׁר טוֹב מְשֻׁמֵּעַ יְשׁוּעָה אִמֵּר לְצִיּוֹן מִלֶּךְ אֱלֹהֵיךְ: קוֹל צְפִינְךָ נִשְׁאָו קוֹל יַחְדָּו יִרְנְנוּ כִּי עֵינֵינוּ בְּעֵינֵינוּ יִרְאוּ בְּשׁוֹב יְהִי צִיּוֹן. עֵינֵינוּ בְּעֵינֵינוּ דוּקָא לְתַקֵּן אֶת מִשְׁכֵּיכָא "עיני עיני יורדה מים".

חג שהיה מט' באב ועד ט"ו באב

מה שכתוב לא היו ימים טובים לעם ישראל כט"ו באב ויום הכיפורים יש קשר בין הדברים שהרי החי"א כתב שהיה צריך להיות יום הכיפורים ב-ט' באב אבל היה צריך להיות חג ז' ימים שתחילתו בט' באב וסופו בט"ו באב. וכותב רבי צדוק הכהן מלובלין (פרי צדיק לחמשה עשר באב - אות א) וז"ל: קאי על ט' באב דבזמן הבית היה חג וכמו שנאמר "והפכתי חגיכם לאבל" (משמע שחג מסוים הפך לאבל ואיזה הוא?). רק קאי על תשעה באב שבזמן הבית היה חג, וכמו בבית שני ששאלו אם יתענו בצומות¹? והשיבום הנביא צום הרביעי וגוי' והיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים. אף שידעו שעדיין לא היתה הגאולה בשלימות מכל מקום בזמן הבית היה יום טוב מפני שהיו צומות מקודם ומפני שידעו משיהיה לעתיד למועדים טובים. כן בזמן בית ראשון היה בתשעה באב יום טוב ומועד ואף שלא היה עוד צום מקודם מכל מקום מזמן המדבר שנגזר במרגלים כמו שאמרו (תענית כ"ט). אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות. ובמדרש (במדב"ר פ' ט"ז) איתא ומן אותה שעה נגזר על בית המקדש שיחרב כדי שיגלו ישראל שכן הוא אומר וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות. ונראה דקאי על ב'

¹ עיין בספרי באתי לארמוני מועדים שהארכתי בזה.

"ישא מדברותיך"

ערך וכתב:

הרב **ישראל שלום אליהו ברדא** שליט"א

"וְאַתְּחַנֵּן אֶל יְהוָה פֶּעֶת הַהוּא לְאִמְרֵי"

(דברים ג, כג):

על דרך פרד"ס התורה

משה רבנו התחנן תקט"ו תפילות על כניסתו לארץ ישראל, כדי שיבנה את בית המקדש ולא יחרב לעולם ויהיה הוא משיח צדקנו, בסוד הכתוב²: מה שהיה הוא- שיהיה, ראשי תיבות: **משה**.

וצריך להבין לאיזו כוונה כיוון משה רבנו בתפילותיו למספר תקט"ו תפילות דווקא, לא פחות ולא יותר? אלא משה רבנו רצה לעלות בתפילתו עד נ"י שערי בינה שהיא שורש הדינים, בבחינת נר חזק וחשך, שנקרא: "בוצינא דקרדינותא"³, כי היא אימא עליונה שמציירת את בני ישראל ברחמה, שכל הספירות התחתונות באים בתוך הבינה בבחינת עיבור ונתחדשים שם, וכל הנשמות באים בתוך המלכות בבחינת עיבור ומתחדשים שם, כמובא בשער הגלגולים. והיא אם הבנים שמחה, כמו עובר שגנוז במעי אימו ונר דלוק על ראשו⁴, לא תיקח האם על הבנים, והתפלל משה רבנו אל השכינה העליונה להשפיע ממנה, כדי למתק מעלינו כל הדינים וכל הגזירות הרעות, כי אין הדינים נמתקים אלא בשורשם.

ולכן התפלל משה רבנו תקט"ו תפילות, כי ת"ק הוא רמז לבינה שהיא מתפשטת בהשפעת חמש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, וכל ספירה כוללת מאה שערים, שווה חמש מאות, הרי **ת"ק**, וכן י"ה מכונה לבינה, בסוד כל הנשמה תהלל י"ה⁵, ונשמה היא מהבינה, **ת"ק+י"ה = תקט"ו**. וסופי תיבות: **ו**אתחנן **א**ל **ה'** בעת **ה**היא **ל**אמר- בגימטרייא **ת**רפ"ו אורות, בסוד **בן פורת יוסף**, בשביל שזכה לבחינת תפילה, שהם שבעה שמות: ע"ב (יו"ד הי"י וי"ו הי"י), ס"ג (יו"ד הי"י וא"ו הי"י), מ"ה (יו"ד הי"א וא"ו הי"א), ב"ן (יו"ד הי"ה ו"ו הי"ה), קס"א (א"ל"ף הי"י יו"ד הי"י), קנ"א (א"ל"ף הי"ה יו"ד הי"ה), קמ"ג (א"ל"ף הי"א יו"ד הי"א), שעולים מספר **תרפ"ו** שמקבל מנוקבא דפרדשקא שהוא מחלל נקבי

² קהלת (א, ט)

³ זוהר ה"א (יח: ויעוד).

⁴ נדה (ל:).

⁵ תהלים (קנ, ו).

החוטם שמושך רוח חיים למשיח⁶, כי **פרדשקא** בגימטרייא **תרפ"ו**. והן תקט"ו תפילות של **משה משיח**, שהן אותיות: **ישמח משה** במתנת חלקו, לקיים תר"ג מצוות התלויות בארץ⁸, לקירוב גאולת הארץ שהיא מלכות השכינה כמו חזון עליית הגר"א ותלמידיו לארצנו כידוע מהקדמות ספרי מהר"י ורמ"מ משקלוב.

ולכן אותם פריצי עמנו משלטון ערב רב שהיא מלכות בלי כתר, שחתמו על "**התנתקות גוש קטיף**", התנתקו בעצמם ממלכותם, כי מי שפוגם במלכות ה', נפגע מלכותו מידה כנגד מידה, וכל מי שמשתמש בכתר המלך חלף ובטל מן העולם.

זה סוד ייחוד הקב"ה ושכינתו הרמוז בפסוק: "**ו**אתחנן [בגימטרייא **אתן חנה**- כי משה רבנו אמר: "**אתן** תקט"ו תפילות כתפילת **חנה** שהיא בחינת אימא עליונה בשם **ס"ג** בגימטרייא **חנה**"], **אל הו"ה** [לייחד את הקב"ה] **בעת** ההיא [במלכות השכינה הקדושה] **לאמר**" [ראשי תיבות בגימטרייא **ל"ז** מילוי שם **ס"ג** באימא **יוד** **הי** **ואו** **הי**, והוא לשון חפץ ורצון ואמירה רכה להכנת הזיווג בהבלי הפה והנשיקות]. "**אדנ"י** [מילוי אדנ"י בגימטרייא תרע"א לדרתא⁹, והיא השכינה- דינא דמלכותא] **הו"ה** [הקב"ה] **אתה החילות להראות את עבדך** [לידת בן מלך צדיק יסוד עולם בבחינת משה משיח]**" וגו'.**

כי בי"ה ה' צור עולמים¹⁰, הוא בחינת אבא ואימא שהם מיתוק הדין בשורשו במקום החירות והיובל, כי אע"פ שאבא הוא שורש הדין בעצם בכוח, כי מצד האחוריים הוא בחינת דין שאין בו ממש לגבי הפנים שלה הפונים אל הכתר ברחמים, כמו שכתב הרב מנחת יהודה החי"ט¹¹, וגם מפני שחכמה בחינת אבא נשרש ונאחז בחכמה סתומה של אריך אנפין, שנתקנה מגבורה של עתיק יומין¹², שהוא שורש הגבורות, כי היא בחינת נר החזק המאיר בתוך חושך הצמצום שנקרא: "בוצינא דקרדינותא",

⁶ ספרא דצניעותא (פ"ב, זוהר תרומה קעז). אד"ר (נשא קל:), ובא"ז (האזינו רפט).

⁷ הגהת ליקוטי מוהר"ן (ח"א ס"ב אות ב).

⁸ ראה סוטה (נד).

⁹ והיא יראת שמים כמבואר בשבת (לא: תרע"א לדרתא עב"ד.

¹⁰ ישעיה (כו, ד).

¹¹ מערכת שמות המידות (פ"ד, ערך חכמה). וראה ע"ח (שי"ג פ"ו), עמק המלך (שי"י פ"ד), פי רמ"ז לזוהר (שמות עמ' 82).

¹² טעם לזה על דרך הנמשל האמיתי ומבשרי אחזה אלוה, כי תוקף הדמיון של תענוג עתיק - גורם ומביא להתנוצצות חכמה סתומה של רצון ארוך.

סוד ספירות כתר וחכמה שנכללות בתוך נ"י שער בינה, ותיבת אל"ה הוא סוד שש קצוות, כי שש כפול שש=שלשים ושש בגימטריא אל"ה. ללמדך: כי שלש ספירות ראשונות (כתר, חכמה, בינה), ושש קצוות (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד) שבכל נתיב ונתיב מן ל"ב נתיבות הראשונים של הדינים נברר לצד הקדושה, אך המלכות שבכל נתיב ונתיב נעשית פסולת למטה, כי היא אחרונה לכל נתיב ונתיב ולא יכלה להתברר, בסוד דן מאסף לכל המחנות הנושך עקבי סוס, ונפלט מן הענן במלחמת עמלק ויזנב בך כל הנחשלים אחריו, וזה סוד והארץ היתה תוהו ובוהו²³, כי המלכות היא בחינת הארץ התחתונה שבכל נתיב ונתיב.

ומספר הניצוצות שנתקנו לפי זה יהיה רפ"ח, והשאר שהם ל"ב מלכויות לתשלום ש"ך מתו, ולא נתקנו. וזה סוד²⁴: ורוח אלהיים מרחפ"ת על פני המים, כי מרחפ"ת אותיות: מת רפ"ח, ורפ"ח ניצוצות אלו נתקנו על ידי חשבון אותיות שם המפורש בן ע"ב תיבות, כי ע"ב תיבותיו ועוד רי"ו²⁵ אותיותיו, עולה מספר רפ"ח. וזה סוד והנה פר"ח מטה²⁶ אהרן לבית לוי²⁷, כי מטה אהרן היה חקוק בו שם המפורש בן ע"ב תיבות, סוד החסד מצד אהרן הכהן אוהב שלום²⁸, לבית לוי כנגד רי"ו אותיות סוד הגבורה מצד לוי המשוררים ומזמרים עריצים, הרי חשבון פר"ח בדיוק. וזאת הסיבה שאין לספירת המלכות מעצמה כלום, כי לא נתקנו הניצוצות שלה אלא רק קיבלה מבעלה עשר ספירות מלמעלה למטה, אך מפני שלא נתקנו הניצוצות הראשונים שלה, נדבקו ונאחזו בה החיצונים ויונקים ממנה והיא עומדת ביניהם, כשושנה בין החוחים²⁹.

ואותן ל"ב ניצוצות של מלכויות שלא נתקנו, נקראים ל"ב האבן, בסוד תשלום ש"ך ניצוצות על רפ"ח הנ"ל, ועם שם אדניי העולה בגימטריא מספר ס"ה+ש"ך=שכינ"ה הקדושה, כי בה נכללים כל הניצוצות, ורק במלכות התחתונה לא נתקנו ל"ב מלכויות הנתיבות, אבל מלכות העליונה של חכמה ובינה נתקנה תחילה, כי הנה החושך יכסה ארץ (בחינת מלכות) שהם שבעת מלכי אדום כנגד ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. והמלך השמיני הדר יצא עם בת זוגו

שזורק רפ"ח ניצוצות, וש"ך דינים¹³, ופ"ר דינים¹⁴, לכל עבר¹⁵.

כי כשעלה ברצון המאציל להאציל את עולם האצילות, עם מלכות הארץ העליונה, יצאו המלכים הראשונים בתחילה בסוד הדין הגמור, בתוך המחשבה העליונה, וכמו שאמר¹⁶: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל", בבחינת ישראל עלה במחשבה, שהם כנגד תיקון שם מ"ה החדש, מחשבה-חשב מ"ה, ובתוכם מעורבים הקליפות והדינים שאינם קדושים, ושבירתן היא טהרתן. ומרוב הדינים התבטלה הארץ העליונה¹⁷, שהיא המלכות, עד שבטש ראש שורש הדינים, כמו נפח¹⁸, שמכה בפטיש על סדן הקורנס ויוצאים ניצוצות לכל צד, כך שורש הדינים חילק את מלכי אדום לש"ך ניצוצות¹⁹, בסוד ל"ב נתיבות שכל אחד מהם כלול מעשר, הרי ש"ך ניצוצות מל"ב נתיבות. ואז בירר הקב"ה מאותן ניצוצות את דיני הקדושה, והם ל"ב אלהיים של מעשה בראשית מצד הדין של הקדושה, ואז נשאר מש"ך ניצוצות כלליים פחות ל"ב ניצוצות קדושים, רפ"ח ניצוצות פרטיים בצד האחר המתנגד לקדושה, במשוואה פשוטה: ש"ך-ל"ב=רפ"ח. ואיך נחלקו שמונה מלכי אדום לל"ב נתיבות חכמה? התשובה: כל אחד מתחלק לארבע, בסוד ד' אותיות הוי"ה, ושמונה כפול ארבע הם ל"ב, וכל אחד מן ל"ב כלול מעשרה, הרי לנו ש"ך דינים. וזה הסוד הרמוז במגילת אסתר²⁰: כש"ך חמת המלך, וחמת המלך שככ"ה, שהוא ש"ך- מן כ"ה הרומזת לדיני מלכות השכינה, שהם בסוד הדינים והחמה, כי חמה עם הכולל עולה בגימטריא דן, בבחינת דן ידין²¹. כי ש"ך ופ"ר דינים עולים בגימטריא שקר, הקב"ה יהפוך אותם לבחינת קשר.

וכשנבררו ניצוצות הקדושה בסוד ל"ב אלהים של מעשה בראשית כנ"ל, ירדו שאר הניצוצות למטה, ושאר ניצוצות אלו הם סוד המלכות של ל"ב נתיבות הראשונים, כי אלהיים בסוד אותיות: מ"י אל"ה²², הרמוז בכלליות על תשע ספירות, כי תיבת מ"י הוא

¹³ כי ש"ך בגימטריא חמש פעמים דין.

¹⁴ חמש גבורות מנצפ"ך- בגימטריא פ"ר.

¹⁵ ש"ך+פ"ר=שקר המתהפך לקשר.

¹⁶ בראשית (לו, לא).

¹⁷ זוהר (ח"ב קעו:).

¹⁸ מאן דנפח מדיליה נפח.

¹⁹ זוהר (ח"ב קנ"ד סע"ב).

²⁰ אסתר (ב, א)

²¹ בראשית (מט, טז)

²² ראה סודו בתנ"ך, בראשית (לג, ה. מח, ח), שמואל א' (ד, ח), ישעיה (מ, כו. מח, יד. מט, כא. ס, ח), הושע (יד, י),

תהלים (קז, מג), איוב (יב, ג-ט).

²³ בראשית (א, ב).

²⁴ בראשית (א, ב).

²⁵ רי"ו בגימטריא גבורה.

²⁶ מטה בגימטריא דן.

²⁷ במדבר (יז, כג).

²⁸ חסד בגימטריא ע"ב.

²⁹ שיר השירים (ב, ב).

עליהם⁴⁰, כי אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימה⁴¹, ראה גם את זה לעומת זה עשה האלוקים⁴²

ועוד ירמוז: ואתחנן אל ה' בעת "ההיא", הן כנגד י"א אחוריים של עשר ספירות בעולם הנקודים שנפגמו נתבטלו ונשברו בעת חורבן העולמות התוהו, שהם: שבע ספירות תחתונות שנשברו כנגד שבעה מלכי אדום שמתו, ואחורי אבא ואימא שנתבטלו, ואחורי רגלי כתר בבחינת נצח הוד יסוד הפרטיות שלו שנפגמו, שזה שבירת צנור ההשפעה לתחתונים, ולא רצון עליון. הרי עשר ספירות, ועוד ניצוץ קדושה המחייב אותם, הרי הם י"א אלופי עשו שנמנו בסוף פרשת וישלח, כנגד י"א ארורים בסוף פרשת כי תבוא, והראשון הוא ארור אשר יעשה פסל ומסכה וגו'⁴³, והוא אריך אנפין של הקליפות, בסוד י"א סממני הקטורת, וסוד עשתי עשרה יריעות עזים⁴⁴, וסוד עשתי עשרה יריעות המשכן⁴⁵, ואחד עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני⁴⁶, כמו שכתב רבנו האר"י ז"ל⁴⁷.

ואתה המעיין דע לך, כי סוד ח' מלכי אדום הם כנגד טומאת שמונה שרצים האמורים בתורה⁴⁸, בבחינת גער חיית קנה⁴⁹, כי בחינתם דינים הרצים יצאו דחופים, ושורצים בגערות כמו חיות.

ואם תאמר שאין סתרים בתורה? תדע לך: כי על כל דבר ודבר יש תלי תלים של סודות ונהלכות ופירושים...!!! שְׁנֵאֲמַר⁵⁰: "קְוֹצוּתֵינוּ תְּלֵתִים", על כל קוץ וקוץ תלי תלים.

מהיטבאל בת מטרד³⁰, בסוד זעיר אנפין ונקבה שלו, והם רומזים על חכמה ובינה שהיו מתוקנים, ומבינה ולמטה יצאו שמונה מלכים אלו, בסוד אם הבנים הנרמז באותיות א-ז. ואחר כך חזרו להזדווג שמות ע"ב ס"ג של אדם קדמון שהם חכמה ובינה בראשו, שהם אורות הטעמים עם אורות הנקודות, והולידו הבן הזכר שהוא שם מ"ה החדש ממש בפניו, ואז יצאו ענפי שם מ"ה דרך מצחו החוצה מטבורו ולמטה, ואז נשלמו ארבע בחינות: טעמים (ע"ב), נקודות (ס"ג), תגין (מ"ה), אותיות (ב"ן), של אדם קדמון בפנים שהם שורשיו, ובחוץ שהם ענפיו, ואז התחיל תיקון האצילות מן העתיק ואריך אנפין³¹.

וגם הבינה בבחינת בן י"ה, שהיא אימא עליונה אשר מתעוררים ממנה הדינים, בסוד הנר החזק והחשוד שגנוז במעי אימא, כמו עובר ברחם אמו, ונר דלוק על ראשו בחושך צמצום הרחם³², אע"פ כן שם הוא מקום מיתוק הדינים, כי אין שליטה לחיצונים עד שם, וגם כי הדין נמתק בשורשו כידוע. וזה שכתוב בפרשתנו: ואתחנן אל ה' בעת "ההיא", אותיות י"ה (אבא ואימא כנ"ל)- ה"א, כי אבא ואימא מתקנים וממתקים ו' קצוות של הבן, בסוד דעת משה רבנו המזווג בן של מלך, ובחינת תפארת צדיק יסוד עולם.

וגם דע כי משה רבנו מארץ גושן³³, ואשתו צפורה ממדין שהיא בחינת מיתוק הדין, הן כנגד מלך אדם השמיני הדר ושם עירו פעו, שהוא אותיות עוף, זה משה שהיה מעופף לשמים, וגם פעו בגימטריא יוסף, ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב³⁴. ובזה יבואר הכתוב אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך לבני ישראל³⁵, ויהי בישראל מלך³⁶, זה משה רבנו, וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום עבור בגבולו³⁷, שהיה הדר בבחינת המלך האחרון לקלקול אדום, עם משה רבנו המלך הראשון לתיקון ישראל, ונעוץ סופן בתחילתו³⁸, בסוד התלי שהוא נחש עקלתון ראש וזנב יחדיו³⁹, זה מסיים וזה מתחיל כהרף עין, ואי אפשר לעמוד

³⁰ בראשית (לו, לו). (ט).

³¹ ראה שער מאמרי רשב"י (דס"ב ע"א), ודרוש המלכים בספר קול ברמה (דקל"ה ע"א) למהר"י צמח מכתבת ידי האר"ז"ל.

³² כנ"ל בנדה (ל:).

³³ גושן עולה בגימטריא עם הכולל: נחש- משיח.

³⁴ בראשית (לו, לו) (ט).

³⁵ (שם, לא).

³⁶ דברים (לג, ה).

³⁷ במדבר (כ, יד).

³⁸ ספר יצירה (פ"א).

³⁹ ספר יצירה (פ"ו מ"ב)

⁴⁰ בבלי וירושלמי (ברכות ב:).

⁴¹ ברכות (מח:), שבת (ל:), יומא (לח:), תענית (ה:), מו"ק (כח:).

⁴² ראה בספר פתחי שערים למהר"א חבר זיע"א בבית נתיבות (סוף נתיב השבירה, וסוף נתיב התיקון).

⁴³ דברים (כו, טו).

⁴⁴ שמות (כו, ז. לו, יד).

⁴⁵ שמות (כו, ז).

⁴⁶ נדה (עב:).

⁴⁷ שער הכוונות (דרושי הקדיש דרוש א', כוונת הקדיש בעצמו), וספר הליקוטים (פ' דברים פ"א), ועץ חיים (שי"א פ"ט), ובספר קול ברמה (קכ"ז ע"ב אות ט) למהר"י צמח מעייח.

⁴⁸ שבת (פ"ד מ"א), וחולין (פ"ט מ"ב), וסנהדרין (קז:), וראה זה לעומת זה בקיבוץ דרושי המלכים דמיתו למהר"י צמח בספרו קול ברמה (קל"ה ע"א), שקיבל החכם ר' גדליה לוי יצ"ו.

⁴⁹ תהלים (סח, לא).

⁵⁰ שיר השירים (ה:).

אפילו את מי לחפש ומה לבקש ולדרוש, עם כל זאת נקונן ונבכה במר ליבנו, כי ליבנו דווה כל היום בנקודה הפנימית היהודית השורשית שלנו, שמרגישה תחושות מעברנו הרחוק והמפואר מעל המקום והזמן להחזיר עטרה ליושנה, וכמו שאנחנו משמרים וזוכרים את כל החגים זכר ליציאת מצרים משנת ב' אלפים תתמ"ח לבריאת העולם, וכמו שאנו חוגגים למשל את חג הפורים ושמחים בו עד דלא ידע, כך נדע לשמר את זיכרון ציון, ועל זה נאמר: "אם אשכחך ירושלים (מפני שהיה לפני זמן רב, אז גם-) תשכח ימיני" (את חג הפורים של מרדכי היהודי איש ימיני...), תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי!!! אכן אַתָּה אֵל מְסִתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ (ישעיה מה, טו), וכל המתאבל על ירושלים - זוכה ורואה בבניינה ושמחתה... במהרה במינו אמן.

ואתחנן בגימטריא תקט"ו תפלה ישרה, ורבנו הרמח"ל ניצוץ משה רבנו וניצוץ המשיח, וסוד רמח"ל: למח"ר יהיה האות הזה⁵⁷, וגם למח"ר אני קרוא לה עם המלך⁵⁸, אשר סידר תיקון ואיון ספר תקט"ו תפילות לבירור העלאת הניצוצות הקדושות, וקריאת הקמת מלכות השכינה הקדושה מגלותה בין האומות, ושקצונו כטומאת הנדה⁵⁹, אין מְנַהֵל לָהּ מִכָּל בְּנֵי יִלְדָה וְאֵין מְחַזֵּק בְּיָדָהּ מִכָּל בְּנֵי גְדֻלָּה⁶⁰.

ולכן הנני העני ממעש מבקש ומתחנן בכל לשון של בקשה בשם הרמח"ל אל כל ישראל: "אנא מכס תתחננו בספר תקט"ו תפילות לרמח"ל דבר יום ביומו"!!!

ובזכות התפילה ובקשת השכינה ודרישת ציון עד כי יבוא ינון, נזכה לראות בביאת גואל לציון, ולשבי פשע ביעקב תהיה תשובה בתיקון ברית גוי"ף בני"ו, ולתתך עליון (ראשי תיבות קדושה דסידרא: ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאום י"י ואני זאת בריתי אותם).

(ישעיה סב, א) לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחְשָׁה, וְלַמַּעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֶשְׁקוּט, עַד יָצֵא כְנֹגֶה צְדָקָה, וְיִשְׁוֲעָתָה כְּלָפִיד יְבָעַר:

כִּי הָא דְרָבָן יוֹחֲנָן בֶּן זַפְאִי, הֵנָּה אָמַר עַל הָאֵי פְסוּקָא⁵¹: "וְיִשָּׁם אֲשֶׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מְטַרְדַּ בֵּת מִי זָהָב", שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֶלְכוֹת פְּסוּקוֹת...⁵²!!!
וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת אוֹתָם אֶלְא לְרִי אֶלְעֶזֶר בֶּן עֲרֵךְ, וְלְרִי אֶלְעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוּס תַּלְמִידָיו, דְּהָנִי עֲסָקִי בְּמַעֲשֵׂה מְרַבָּה עִמּוֹ⁵³:

וזה הסוד רמוז בתורה⁵⁴: "אחד עשר יום מחורב⁵⁵, דרך הר שעיר⁵⁶ עד קדש ברנע", כי משם נתהוו הקליפות הנקראים שדים, עד קד"ש- אותיות: שד קו"ף, ברנ"ע- אותיות: "נע בר"- מחיצתא, שנדחו מחוץ רשות היחיד של הקדושה ונהיו רשות הרבים, ולא יגמר תיקון הגלות של נע ונד תהיה בארץ עד ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

ובסיום ימי בין המצרים יתהפכו עלינו לטובה: עלינו לזכור את בנימין הצדיק שנולד לעולם על חשבון חיי רחל אמנו, כי "במותה נתנה לו את חייו", וקראה לו: "בן אוני", שימשיך בדרכה וימצא לה און להשראת השכינה הנקראת רחל אמנו אשר מבכה על בניה מאנה להינחם על בניה כי איננו, ולבסוף נבנה בחלקו של בנימין הצדיק שני בתי מקדשות להשראת השכינה, כמו שכתוב: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אך נחרבו בעוונותינו הרבים. וכן טיפח בנימין את זכר יוסף אחיו, בקוראו לעשרת בניו בשמות על שם יוסף אחיו, ולכן נפל יוסף הצדיק על צווארי בנימין אחיו ויבך פעמיים, אבל בנימין הצדיק אותו בן הקטן בשבטים שלא הכיר אפילו את אימו הצדיקה, טיפח את זכרה בתודעתו והמשיך בדרכה, והנחיל מורשתה במסירות נפש על ים סוף לדורות, "ומרדכי (מזרע בנימין) לא יכרע ולא ישתחוה" (במסירות נפש), ובזכותו ובשכרו נבנה בית המקדש בחלקו של בנימין, שהיה "בן ימין"- ידיד ה' ישכון לבטח חופף עליו כל היום ובין כתפיו שכן הקב"ה.

הבה נלמד מבנימין הצדיק לטפח את רגשותינו על חורבן בית המקדש ושכינת רחל אמנו, למרות שלא ראינו אותם מימינו, ואיננו מכירים וזוכרים את עוצמת רגשותיהם, ואפילו לא יודעים מה איבדנו, ואנחנו נמצאים בהסתר פנים כפול, שאיננו יודעים

⁵¹ בראשית (לו, לט).

⁵² וראה מקצתם בדרושי המלכים בספרי המקובלים, ובפרט בספר קול ברמה למהר"י צמח (דקלי"ה ע"א).

⁵³ זוהר חדש (פי בראשית ו: מדרש הנעלם).

⁵⁴ דברים (א, ב).

⁵⁵ כנגד י"א אחוריים שנחרבו, ומילוי יו"ד אל"ף בגימטריא סמא"ל.

⁵⁶ בסוד סערה שמשעירה את כל הגוף, ובחינת הדינים של שבעת מלכי אדום בשעיר, שהן בחינת השערות והצמצומים שורש הדינים.

⁵⁷ שמות (ח, יט).

⁵⁸ אסתר (ה, יב).

⁵⁹ סוף תחינת: "והוא רחום" בימי שני וחמישי, וכן כתוב במגילת איכה (א, ח). וראה מדרש תנחומא (פי מצורע ס"ט).

⁶⁰ ישעיה (נא, יח).

(יז) וילבש צדקה פשריו, וכובע ישועה בראשו,
וילבש בגדי נקם תלבשת, ויעט פמעיל קנאה:
(יח) פעל גמלות, פעל ישלם חמה לצריו, גמול
לא יביו, לאיים גמול ישלם:
(יט) וייראו ממערב את שם יהוה וממזרח שמש את
כבודו, כי יבוא כנהר צר, רוח יהוה נססה בו:
(כ) ובא לציון גואל, ולשבי פשע ביעקב, נאם יהוה:
(כא) ואני זאת בריתי אותם אמר יהוה, רוחי אשר
עליך, ודברי אשר שמתני בפיך, לא ימוש מפידך,
ומפי זרעך, ומפי זרע זרעך, אמר יהוה מעתה ועד
עולם:

פרק ס"ג:

(ד) כי יום נקם בלבי, ושנת גאולי באה:
(ה) ואביט (ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על
דברי- ישעיה סו, ב) ואין עזר (ובא עד קצו ואין עזר-
דניאל יא, מה. ואין עזר לה-איכה א, ז), ואשתומם
ואין סומך, ותושע לי זרעי, וחמתי היא סמכתני:
(ו) ואבוס עמים באפי, ואשפרם בחמתי, ואוריד
לארץ נצחם:
(ז) חסדי יהוה אזכיר תהלת יהוה, פעל כל אשר
גמלנו יהוה, ורב טוב לבית ישראל אשר גמלם
כרחמי וכרב חסדיו:

ובדא יפקון מגלותא - בזכות לימוד

האידרא קדישא

זזה

ספר

אדיר במרום

לרמח"ל

על האידרא רבה

מעובד בשפה ברורה

ועליו יש"א ברכה בתוספת נופך

למען ירוץ קורא בו

שנינו באדרא רבה: אמר ר' שמעון לחבריו עד מתי
נשב בקיום של סמיכה אחת בשולחן על רגל אחת?
וכדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק!⁶¹
והנה התיקון הגדול שנתקן בעולם היה ספר
הזוהר, כמו שאמרו שבחי הזוהר בכמה מקומות, כי
הוא מוכן לגאולת ישראל, כמו שאמרו בזוהר⁶²:
ובגלל שעתידים ישראל לטעום מאילן החיים שהוא
ספר הזוהר, יצאו בו מן הגלות ברחמים. כי ידיעת
הזוהר תלוי בעומק חכמת ההנהגה, אשר הכין לנו
בוראנו הטוב והמטיב לבריותיו בסוף עולמנו לנצח
נצחים, ואנחנו מתפללים לפניו: הטיבה אחריתנו

⁶¹ ברכות (ט), גיטין (יט).

⁶² פרשת נשא (קכד):.

כדאי לנו לשנון את דברי ישעיה הנביא על

תקופתנו

בעקבות המשיח באחרית הימים

פרק מ"ח:

(ט) למען שמי אאריך אפי, ותהלתי אחסם לך
בלבתי הכריתך:
(י) הנה צרפתוך ולא בכסף, בחרתך בכור עני:
(יא) למעני למעני אעשה פי איד יחל, וכבודי לאחר
לא אתן:
(יב) שמע אלי יעקב, וישראל מקראי, אני הוא, אני
ראשון, אף אני אחרון:
(יז) כה אמר יהוה גאלך קדוש ישראל, אני יהוה
אלהיך מלמדך להועיל, מדריךך בדרך תלך:
(יח) לוא הקשבת למצותי, ויהי כנהר שלומך,
וצדקתך כגלי הים:
(יט) ויהי כחול זרעך, וצאצאי מעיך כמעותיו לא
יפרת, ולא ישמד שמו מלפני:

פרק נ"ט:

(א) הן לא קצרה יד יהוה מהושיע, ולא כבדה אפנו
משמוע:
(ב) כי אם עונתיכם היו מבדלים בינכם לבין
אלהיכם, וחטאותיכם הסתירו פנים מכם משמוע:
(ג) כי כפיכם נגאלו בדם, ואצבעותיכם בעון,
שפתותיכם דברו שקר, לשונכם עולה תהגה:
(ד) אין קרא בצדק, ואין נשפט באמונה, בטוח על
תהו ודבר שוא, הרו עמל והוליד און:
(ה) ביצי צפעוני בקעו, וקורי עפביש יארגו, האכל
מביציהם ימות, והזורה תבקע אפעה:
(ו) קוריהם לא יהיו לבגד, ולא יתפסו במעשיהם,
מעשיהם מעשי און, ופעל חמס בכפיהם:
(ז) רגליהם לרע ירצו, וימהרו לשפך דם נקי,
מחשבתיהם מחשבות און, שד ושבר במסלותם:
(ח) דרך שלום לא ידעו ואין משפט במעגלתם,
נתיבותיהם עקשו להם כל דרך בה לא ידע שלום:
(ט) על בן רחק משפט ממנו, ולא תשיגנו צדקה,
נקוה לאור והנה ח'שך, לנגהות באפלות נהלך:
(י) נגששה כעורים קיר, וכאין עינים נגששה,
כשלנו בצהרים כנשף, באשמנים כמתים:
(יא) נהמה כדבים כלנו, וכיונים הגה נהגה, נקוה
למשפט ואין, לישועה רחקה ממנו:
(יב) כי רבו פשעינו נגדך, וחטאותינו ענתה בנו, פי
פשעינו אתנו, ועונתינו ידענום:
(יג) פשע וכחש ביהוה, ונסוג מאחר אלהינו, דבר
עשק וסרה, הרו והגו מלב דברי שקר:
(יד) והסג אחור משפט, וצדקה מרחוק תעמד, פי
כשלה ברחוב אמת, ונכחה לא תוכל לבוא:
(טו) ותהי האמת נעדרת, וסר מרע משתולל, וירא
יהוה וירע בעיניו, פי אין משפט:
(טז) וירא פי אין איש, וישתומם פי אין מפגיע
(בתפילה), ותושע לו זרעו, וצדקתו היא סמכתהו:

שני מציירת את האורות בגבול המידה הראויה לנו בשם של דין: "שדי".

והסוד של שם: "אל", שיש בו שלש אותיות י' בציוור אות ל', וגם אות א', שהם סוד המוחות העליונים: "חכמה ובינה, חסדים וגבורות", הנקראים בשם: "דעת המתפשט", שהם מפשיטים את האורות, והשם: "שדי" מצטייר את האורות.

והעיקר של ארבע מוחות העליונים מצטיירים בארבע שמות הוי"ה במילוי עסמ"ב (יו"ד הי"ו וי"ו הי"י-ע"ב, יו"ד הי"ו וא"ו הי"י-ס"ג, יו"ד הי"א וא"ו הי"א-מ"ה, יו"ד הי"ה וי"ו הי"ה-ב"ן), והם כנגד: אור, מים, רקיע (ראשי תיבות: אמ"ר - "כי הוא אמר ויהי"), ומאה ברכות. כי יש כמה שמות קדושים, שהם מראים על הארה פרטית ופעולה מיוחדת, אבל הם נמצאים תחת הנהגת ארבע אותיות של השם הקדוש: יהו"ה ברוך הוא, וארבע המילואים היוצאים ממנו, כי הוא מסדר ומקיים ומצייר ומנהיג את כל סדרי חילוקי האורות.

ומשפטי ההנהגה העליונה הזאת, כתובה בתורה: "אשר ברא אלהים לעשות"⁶³, כי הקב"ה התחיל והעמיד את בריאת מעשה בראשית בחיסרון, כמו האדמה שצריכה עבודה להצמיח פירות, והעץ צריך נגר, וכל דבר צריך טיפוח גשמי ורוחני, גופני ונפשי. ולמה נבראו החסרונות? כדי שיוכל האדם לעשות ולתקן ולהשלים את כל החסרונות של הבריאה, ובזכות זה יהיה לו שכר על מעשיו, כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, כי האדם כבר נברא בצלם אלהים, וצורתו דומה לדמות העליונה, ועם כל זה אינו שלם להיות דומה לאדם העליון לגמרי, עד שישלים את עצמו במעשים טובים, ולכן קדשנו בוראנו במצוותיו, וצונו תרי"ג מצוות שהם כנגד תרי"ג אברי האדם להשלים את עצמו בזכות הבחירה, ולא בלחם חסד המבייש את המקבל.

וגם יש מצוות שאינן תלויות באיברי גוף האדם: כי הם רק נמשכים מהמאורות העליונים להשלים אותם, כגון התפילה, והקרבת, התרומות, והמעשרות, שהם תלויים בפעולת המאורות. אבל יש מצוות שנמצאים בגוף האדם, כמו התפילין והציצית, כי הם אורות שנמצאים כך גם למעלה, וכיון שבאמת במצח אדם העליון בוקעים המוחות ויוצאים החוצה להאיר למטה, וגם הטלית מקיפה על ראשו של הקב"ה (ז"א), ולכן היה צריך לבנות גם את גוף האדם כמוהו. ואפילו שהתפילין באים רק בזמן גדלות האדם, אבל גם השיניים לא נולד איתם האדם, ורק אחר כך הם גדלים בפי האדם. וזה ממש תלוי בשם: "שדי" שהוא מצייר אותם, ולכן נקראו התפילין והציצית, והשבתות וימים טובים, בשם: "אות", ועל כולם אות ברית קודש (ברית מילה), שהם בצורת אות, על ידי שם: "שדי".

מראשיתנו, "שמחנו כימות עניתנו"⁶³, כי סוף מעשה במחשבה תחילה.

ובאמת חסרנו מאוד בגלותנו, ואנחנו צריכים תיקונים גדולים כדי להחזירנו למצבנו הקודם. ועל זה התאונן דוד המלך ואמר: "אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא איתנו יודע עד מה"⁶⁴.

כי באמת חכמה גדולה ויקרה אבדה מאיתנו, וחז"ל אמרו⁶⁵: מיום שחרב בית המקדש, התחילו החכמים להיות כמו סופרים, עד בורות גמורה, ויש מליון ילדי ישראל שאפילו אינם יודעים פסוק: "שמע ישראל". ועל התפלל דוד המלך ואמר: "עד מתי אלהים יחרף צר, ינאץ אויב שמך לנצח"⁶⁶.

והנה אמרו חז"ל⁶⁷: למה נקרא הקב"ה שדי? שאמר לעולמו די! ובאמת לפעמים נמצא בתורה את השם שדי לבדו, ולפעמים אל שדי? וגם למה השם שדי לא הוזכר כלל במעשה בראשית, כמו שהוזכרו שמות אלהים והוי"ה?

והתשובה: כי הקב"ה (בהנהגת המשפט של זעיר אנפין המשפיע בצמצום) והשראת שכינתו (בהנהגת נקבה מושפעת), נחשבים שבעת הספירות תחתונות של עולם האצילות, והם מנהיגים את כל ענייני העולם התחתון שלנו שנברא בשבעת ימי בראשית כנגדם, והמקור שלהם היא אימא העליונה שילדה וצירה אותם ביסוד שלה בשם: "אל שדי", שיש בו ארבע נבראים: אור, מים, שמים, ומאה ברכות. ונבראו בכוח שם הוי"ה בארבע מילואים עסמ"ב, ואלו הן: ע"ב (כנגד אבא עליון בספירת החכמה: יו"ד הי"ו וי"ו הי"י - בגימטריא: ע"ב), ס"ג (כנגד אימא עליונה בספירת הבינה: יו"ד הי"ו וא"ו הי"י - בגימטריא: ס"ג), מ"ה (כנגד זעיר אנפין בשש קצוות הספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד: יו"ד הי"א וא"ו הי"א - בגימטריא: מ"ה), ב"ן (כנגד הנקבה שכינה תחתונה בספירת המלכות: יו"ד הי"ה וי"ו הי"ה - בגימטריא: ב"ן), כי בארבע מילואי שם הוי"ה ברא את כולם.

והקב"ה בשם: "שדי", אומר לעולמו די, כי הוא מחליף ציור האיברים של הנבראים בכוח גבולות החומר שלהם שלא יתפשטו, וגם מגביל בצורת חותמת את התפשטות האורות העליונים בצורה הראויה להנהגת עולמנו שנוכל לסבול את האורות העליונים.

ולכן יסוד האימא העליונה הנקראת בשם: "אל שדי", עושה שתי פעולות, מצד אחד האורות יוצאים החוצה להתפשט ולהאיר על עולמנו בשם של חסד: "אל", כי אמרתי עולם חסד יבנה⁶⁸. ומצד

⁶³ תהלים (צ, טו).

⁶⁴ תהלים (עד, ט).

⁶⁵ סוטה (מט).

⁶⁶ תהלים (עד, י).

⁶⁷ חגיגה (יב).

⁶⁸ תהלים (פט, ג).

⁶⁹ בראשית (ב, ג).

דבר ראשון: כל הרוע שיש בעולם, כי הקב"ה כבר הכין את הרע בעולם התוהו ושבירת הכלים של האורות העליונים, ורק אחר כך התחיל הקב"ה את תיקון העולם, בשם: הוי"ה במילוי מ"ה החדש שיצא ממצח אדם קדמון, כי עשר ספירות שלו מבוררים ונקיים מן הקליפות, אך עדיין לא השלים את התיקון הזה לגמרי, ועוד צריך שם הוי"ה להגיע ממילוי ב"ן שהיא מדרגה של השכינה התחתונה, למדרגת מילוי ס"ג שהיא אימא השכינה העליונה כמו שהיה לפני קלקול עולם התוהו, וקלקל עולמו על מנת לתקנו על ידי מעשינו, ואז הטיבה אחריתנו כפליים מראשיתנו, שמחנו כימות עניתנו⁷³, אודך הוי"ה כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני⁷⁴. ולכן עדיין נמצא הרע בבריאה, והגוף הוא עדיין בעל יצר הרע המתאוה לקבל ולא להשפיע, ואם היה הקב"ה משלים את בריאתו, אז לא היה נמצא בכלל רע בעולם, ולא היה יצר הרע בגוף. אבל הקב"ה רצה שהגוף בעל יצר הרע יתקן את עצמו בזכות התורה והמצוות, ואז יהיה טהור ונקי. וזה הדבר הראשון שבו תלוי שלימות העולם והגוף בסור מרע.

דבר שני: המשכת השפע ועשה טוב, כי ספירת המלכות היא אספקלריה שאינה מאירה שאין לה מעצמה כלום, כי רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות והניח עבודת השכינה אל בני האדם התחתונים, כי בכוח זכותם ממשיכים לה שפע, וכשנגמור להמשיך לה כל כך שפע כמו שצריך לכל חלקי השכינה, אז נשלמה עבודת האדם.

ולכן שני הדברים האלה: "סור מרע ועשה טוב"⁷⁵, נקשרים הרבה זה בזה, כמו שכתוב: "והיה אור הלבנה כאור החמה"⁷⁶, שזה ממש הרעיון של מיעוט הירח, כי הירח לא נבראה קטנה בתחילת הטבע, אלא היא ירדה מצורתה, שהרי בהתחלה היא היתה גדולה כמו השמש ורק אחר כך נשברה, כמו שבירת הכלים של האורות העליונים בעולם התוהו. אבל יש בידינו להחזיר את הלבנה הרומזת לשכינה למקומה הראשון, ומתי שנסלים להחזיר אותה, היא לא תרד יותר, כי יחזור שם הוי"ה במילוי ב"ן הרומז לשכינה התחתונה הפגומה, למקומו הראשון במילוי ס"ג של אימא עליונה. ורק אז יתקיים בנו: "והיה אור הלבנה כאור החמה", שהרי כבר המשכנו את השפע לצורך השכינה והשפע לא נפסק יותר לעולם.

וכל התיקונים שהם בידינו ותלויים בנו, משפיעים רק לספירת המלכות שהיא השכינה התחתונה של הקב"ה, כדי להוות את הקשר בין מאורות הספירות העליונים לנבראים התחתונים, כי אז

סוד מצה ומצוה: אומר בזהר⁷⁰: כשמתחברת מצה (נקבה) - בזכר (זעיר אנפין), נקראת מצוה, בתוספת אות וא"ו (כנגד ו' קצוות של זעיר אנפין בשש ספירות), כמו שכתוב: "כי המצוה הזאת"⁷¹. כי רצה הקב"ה שיהיה קשר בין המאורות העליונים ובין הגופות התחתונים, עד כדי כך שהגופות התחתונים יוכלו להגיע אל האורות העליונים ולהפעיל אותם.

ואיך מתקשרים הנבראים התחתונים עם המאורות העליונים? לצורך הקשר הזה, הכין הקב"ה את ספירת המלכות שהיא עולה ויורדת על פי מעשי בני האדם, והיא מעלה את מעשינו לכל המאורות העליונים שיתעוררו על ידינו להשפיע לנו. ולכן צייר הקב"ה את כל המאורות העליונים בציור של תרי"ג מצוות: רמ"ח מצוות עשה, ושס"ה מצוות לא תעשה, שהוא נקרא: "דמות אדם", כי גם אנחנו בציור תרי"ג מצוות, והם: רמ"ח איברים, ושס"ה גידים.

וציור גופנו בדמות ספירת המלכות, הוא ציור אדם העליון במרכבה העליונה, ונאמר על כל החיות הנושאות את המרכבה העליונה: "דמות אדם להנה"⁷², כי עצם מציאות האיברים הנמצאים בבניין גוף האדם, גורמים את מציאות איכות הגוף, כי אנחנו רואים שאם יהיה חסר לאדם ביצי זרעו באיבר הברית, אז יהיה חסר לו גם חוזה הקול שלו, וגם יהיה חסר לו הזקן. וכן קורה בשאר איברי הגוף גם אם לא תמיד אנחנו רואים את זה, עם כל זאת יכול להיות שחיסרון האיברים, יולידו חיסרון באיכות הגוף, כי לא נוכל לראות בעינינו כל ענייני איכות הגוף הנסתרים בתוכנו.

ולמה זה עובד בצורה כזאת? כי בכל דבר נברא יש עשר ספירות שפועלות בו, וגם כמות איברי הגוף ואיכותם נפעלים על ידי עשר ספירות בצורות שונות, ולכן אם יהיה חסר איבר אחד מן כמות הגוף, אז יהיה חסר גם איבר אחד מן איכות הגוף, ואותו איבר בכמות ואיכות הוא כנגד אותה ספירה שפועלת אותו, כי יש עשרה מיני נגינה כנגד עשרה מיני דופק בגוף האדם כנגד עשר ספירות. וכן הוא באמת בעטרת הברית, כי רק בה תלוי שלימות פרצוף הגוף בסוד תרי"ג מצוות ותולדות, המפעילות את המאורות העליונות, וגם מאירות בעצם המאורות. ועכשיו תבין מצות המילה שבה תלויה כל התורה, כי האדם נולד ערל, ומלים אותו כמו אדם הראשון שנברא מהול. כי כבר אמרנו שרצה הקב"ה להתחיל את הבריאה בחיסרון, ולהניח אותה לאדם שיגמור את הבריאה וישלים אותה כנ"ל, וזה תלוי בשני דברים.

⁷³ תהלים (צ, טו).

⁷⁴ ישעיה (יב, א).

⁷⁵ תהלים (לו, כז).

⁷⁶ ישעיה (ל, כז).

⁷⁰ פ' ויצא (קנז).

⁷¹ דברים (ל, יא).

⁷² יחזקאל (א, ה).

זהו **סוד "מצה" מצד סור מרע, וסוד "מצוה" מצד המשכת השפע**: כי מצה הוא לחם עוני, והיא השכינה כשהיא נמצאת ענייה לבדה ודלה בגלותה, ואינה שלימה מצד הקב"ה המשפיע לה בזעיר אנפין. והמצוה היא השכינה כשהיא שלימה, בסוד: "והיה אור הלבנה כאור החמה", ולכן אמר הזוהר⁷⁷: כשהיא (מצה - שכינה) מתחברת בזכר נקראת מצוה בתוספת אות וא"ו. ולא אמר שהזכר והנקבה ביחד נקראו מצוה, מצה וא"ו, אלא הנקבה היא הנקראת מצוה, כשהתחברה אל הזכר, כי שלימות הנקבה הוא התחברותה בזכר. וזאת היא אות וא"ו שהקב"ה משפיע רק בה, כי היא בחינה אחת נוספת בה מאות וא"ו, ולא מתחברת אליה מצד עצמה. והביא הזוהר ראייה לדבר זה, שכתוב: "כי המצוה הזאת"⁷⁸, שזאת היא השכינה, שנקראת מצוה, מצד השפעת הקב"ה הזכר.

ולכן יש שני סוגי תרי"ג, תרי"ג ראשון: הוא מה שעשה הקב"ה כלים ריקים יש מאין, והוא בחינת ספירת המלכות בפני עצמה בסוד מצה, והוא הגוף הניתן לאדם רמ"ח איברים, ושס"ה גידים.

ותרי"ג שני: הוא מה שעושה האדם להמשכת השפע והתעוררות המאורות העליונים, והוא בחינת מלכות בסוד מצוה, וזה נעשה על ידי תרי"ג מצוות. אבל באמת שניהם בכלל תרי"ג, כי באחד מן המאורות האלו נכללים התרי"ג השניים, והיא עטרת הברית שהיא לבדה מקבלת את כל תרי"ג מצוות, כי רק כשהיא נמצאת במקומה הראוי לה כנגד המאור העליון משפיע לה, יהיו כל האיכויות במאורות העליונים, שיעשו את רצונות מעשי המצוות, וכך יוצאים אותם המאורות העליונים, שהם סוד התפילין, והציצית, והמצוות הדומות להם. ולכן העטרה הזאת יש לה פעולה גדולה, כי היא מקבילה לכל תרי"ג מצוות בתיקון כללי. ולכן אמרו חז"ל: גדולה מילה (עטרת בריית עם העטרה הכוללת, גימטריא: תרי"ג) ששקולה נגד כל המצוות⁷⁹.

והנה כל זה מפורש בסוד השם שד"י, שהוא ציור הדמות העליונה כנ"ל, כי תרי"ג של לחם עוני הרומזת לשכינה, בסוד ש"ד משם שד"י, והאחרון שבהם הוא העטרה היא המלכות, בסוד יי של שד"י. וכל תרי"ג מצוות תלויים באות יי של שם שד"י, כי בציור של ש"ד נמצא עדיין בחינת הרע (אחיזת השדים השעירים, וניקת הדינים), כי אדרבה בכונה תחילה הניח הבורא את שם שד"י באחיזת ש"ד, לתת מציאות ליצר הרע ולאומות העולם, כי דמות

הנבראים התחתונים מתקשרים בה ממש, ולכן אנחנו כמו חלקי השכינה והאיברים שלה, ולכן השכינה אינה שלימה אם אנחנו חלקיה ואבריה לא שלמים, ולא רצה הקב"ה להשלים בעצמו את חלקי השכינה, כי הניח לנו להשלים את עצמנו, ומתי שנשלים את השכינה הרומזת למיעוט הלבנה, רק אז היא תהיה כמו כל שאר הספירות הרומזים לחמה, והיתה אור הלבנה כאור החמה, ואז לא תהיה עוד השכינה דלה וענייה כמו בגלותנו, שהיא בסוד אספקלריה שאינה מאירה ומיעוט הירח.

כי באמת השכינה עשויה רק כדי לקבל כמו הנקבה, מן הקב"ה שנותן לה כמו הזכר, והיא מקבלת על מנת להשפיע לנבראים התחתונים, והיא שלימות מציאותה, וזה מה שנחסר ממנה כשאינה שלימה עדיין בגלותנו, וכשהיא תהיה שלימה אז יקבע בה הקב"ה את השפע השלם לנצח, כי שלימות הנקבה הוא מה שנמשך בה שפע הקב"ה הזכר ומתחבר בה להשפיע בה כאילו היה חלק ממנה, ואז היא עשירה ממנו ויש לה אור גדול, אבל כשהיא נחסרת מן השפע של הקב"ה, מה שנשאר ממנה היא דלות ועוני, כי לא נשאר בה אלא מה שיש לה מצד עצמה. ועכשיו בגלות השכינה, אור החמה הרומז להקב"ה לפעמים מסתיר את פניו ונחסר ממנה, ולפעמים מאיר בה, אבל לעתיד לבוא יהיה נקבע בה בקביעות והיא חלקו ונחלתו לעולם. ועל כל פנים לא יברא אז הקב"ה את האור של השכינה מחדש, אלא אור השמש רק יהיה נשאר בה בקביעות, ואין כל חדש תחת השמש.

ולכן בזמן מיעוט הירח הרומזת לגלות השכינה, תשעה ספירות של השכינה הנקבה מתוך עשר ספירות, נכנסו בזעיר אנפין עצמו, כי באמת זה האור שמשפיע לה הקב"ה בזעיר אנפין עצמו. ומה טעם מיעוט הירח והשכינה? כדי לתת מציאות לבחירה ושכר ועונש, כי מה שהיה יכול הקב"ה לעשות בעצמו, יעשו בני אדם במקומו. כי באמת שאר הספירות נבררו כל חלקיהם, אבל השכינה הנקבה לא הובררה כל חלקיה מן הקליפות, כדי להניח מקום לעבודת האדם. ואפילו בשאר ספירות, נשאר לברר מן הקליפות מה שראוי להיות בהם לצורך ספירת המלכות ותיקון השכינה, והאור הגדול שהיא מקבלת מן הקב"ה המשפיע לה, לא ראוי לה אלא רק אם כל חלקיה נבררים מאחיזת הקליפות, לכן בהתחלה נמצאת הלבנה גדולה, ואחר כך קטנה, כי עדיין לא הגיע זמנה להיות גדולה כראוי.

לסיכום: הבנו שני דברים שצריכים לעשות, כדי להשלים את בני האדם: הסרת הרע, והמשכת השפע. וזה סוד סוף גלות השכינה באמת, כי על ידי טהרת הנשמות נמשך שיגיע השפע הראוי אל השכינה הנקבה, ויהיה בה אור החמה, שהוא משלים אותה כנ"ל.

⁷⁷ פ' ויצא (קנז).

⁷⁸ דברים (ל, יא).

⁷⁹ ירושלמי (נדרים סוף פ"ג). ולהשלמת עניין עצם התורה שהיא גוף תרי"ג איברי מצוות הקדושים, ראה בדברי הרש"ש בספרו נהר שלום (דק"ב ע"ב) הקדמה שהיא בסדר תיקון מחצב הנשמות, כפי סדר תיקונם בשורשם העליון.

תפארת. ושלשתן כפול עשר הן ל'. ואות א' משם א"ל מתפשטת בשתי ספירות: נצח-הוד, שהם שני חצאי צורת אות א' של שם צבאות. אחר כך מתפשט ומתגלה ספירת היסוד, בסוד ציור וחיותם אות י' של שם שד"י, כי באמת היסוד כולל העטרה הזאת שהיא בחינת נקבה בספירת המלכות, שהיא סוד סוף הפרצוף הכללי של עשר ספירות בתיקון הכללי של עשר מיני נגינה ודופק, וגם סוף כל ספירה פרטית. לכן רק בשם שד"י נאמר לעולם די⁸⁵, כי בצאת היסוד הרי אמר לעולם די, ונשלם התפשטות האור בעולם המלכות.

והנה אותיות ש"ד משם שד"י, הן כנגד שם א"ל, בסוד התפשטותם דרך חמש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד. כי שלש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, הן כנגד אות ש' משם שד"י כפול מאה. וגם שתי ספירות: נצח-הוד, כפול שתיים כנגד אות ד' משם שד"י. והן חמש ספירות כנגד אותיות ש"ד בסוד צורת חמש ווי"ן, ואות י' משם שד"י היא בחינת היסוד בעצמו. ועם כל זה באמת העטרה היא סוד המלכות הנכללת בשם שד"י, כי הספירות הן ישרות בציור ג' קווים: ימין, שמאל, ואמצע, "דמות אדם להנה"⁸⁶, שהן מצטיירות בציור דמות אדם של בחינת המלכות, שהיא לצורך ההנהגה. ונמצא שהספירות העליונות הם כולם בסוד הזכר המשפיע טיפת זרע גולמית, ומצטייר לפי המלכות בסוד נקבה שמציירת הוולד ברחמה בציור איברים מפורט, ולכן שיעור חמש ספירות העליונות בבחינת זכר, בסוד אות ה' כנגד חמש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד. והן אותיות ש"ד משם שד"י, שהן צורת חמש ווי"ן, והן ביחד בסוד אותיות ו"ה (ה' ווי"ן כני"ל).

אבל העטרה התחתונה היא בספירת המלכות המקבלת נקבה, לפי בחינת ספירת היסוד שהוא סוד מצויה כני"ל, שהרי המלכות לבדה היא בחינת מצויה, ועם היסוד המקבל אותיות ו"ה מצורת חמש ספירות עליונות בסוד הזכר, נעשית מצויה, כי כל הספירות העליונות הם בסוד הזכר כנגד אותיות יה"ו, ועטרת מלכות בסוד נקבה כנגד אות ה' אחרונה של שם הוי"ה, ולכן רק בהתגלות העטרה הזאת, אז נגלה שם הוי"ה ברוך הוא לעיני כל בשר, כי אז שם א"ל שהיה מתחבר עם שם שד"י, מתחבר עם שם יהו"ה, ועושה גם כן אחדות שמות א"ל הוי"ה ויאר לנו מצד החסד והרחמים, בבחינת חסד א"ל כל היום⁸⁷. ולכן נמצאו בתנ"ך שני שמות אלו: א"ל שד"י, א"ל הוי"ה. אני א"ל שד"י⁸⁸, על מצוות

שד ניתן להם לקיומם. אבל אות י' של שם שד"י אינה מתגלית בציור שד חס ושלום, אלא רק בדרך מצוה נתן לנו בוראנו גילוי אות י' במצות ברית מילה, כי ברי"ת עם הכולל הוא יסוד לתרי"ג, ואחר כך נתלים בו כל המצוות, ואי אפשר להשיג כל שלימות המצוות, אלא רק מי שיש בו שלימות שמירת ברית המילה. ולכן על אומות העולם כתוב: "לא עשה כן לכל גוי, ומשפטים בל ידעום"⁸⁰.

והמצוות הראשונות הנמשכות בדרך כלל מן אות י' הזאת, הם הנקראים אותות, וזה סוד מה שאמרו חז"ל: אות הוא בצבא שלו⁸¹, כי בשם א"ל שד"י נעשית הבריאה ביסוד של אימא העליונה שהיא השורש לכל הבריאה, ואחר כך שם א"ל שד"י מתפשט בהנהגת המשפט של זעיר אנפין, ונכלל גם ביסוד שלו. ובאמת לפי אותיות ש"ד של שם שד"י, נעשים כל הספירות בבחינת הדינים היוצאים משם אלהים, ואחר כך מצד אות י' בסוף שם שד"י נעשות כל הספירות הוי"ת מצד הרחמים. וזה גם בחינת שמות אלוקים והויה שזכרו במעשה בראשית, כי רק כך נעשים כל עשר ספירות הנהגת הבריאה, או בבחינת אלהים מצד הדין, או בבחינת הוי"ה מצד הרחמים. ומקורם בשם א"ל שד"י כי הוא ביסוד אימא העליונה, והוא גורם ליציאת הרחמים משם הוי"ה, ויציאת הדינים משם אלוקים, במעשה בראשית על ידי זעיר אנפין בשם הוי"ה, ובחינת נקבה בשם אלוקים. והנה זה סוד הפסוק: **מ"י יעלה ל'נו' ה'שמימה**⁸², שהם ראשי תיבות: **מילה**, וסופי תיבות: **יהו"ה**⁸³, כי רק בבחינת אות י' זאת של שם שד"י, מאיר שם הוי"ה ברוך הוא בעשר ספירות של רחמים. ולכן גם הקטן מישראל שנולד, אין שם שד"י מאיר עליו אלא אחרי שנימול. ולכן **ערלה** עולה בגימטריא ש"ה, וסודו בגימטריא: שם אלהיים במילוי יודי"ן, כזה: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם ועוד חמש אותיות שם אלהיים, כי ערלה היא בבחינת הדינים היוצאים משם אלהים כני"ל⁸⁴. והנה שם שד"י מתפשט בזעיר אנפין כני"ל, ושם א"ל מתפשט בחמש ספירות העיקריות שבו המקבלות מן אימא העליונה, בסוד חמש אצבעות הידיים, ואלו הן: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד. כי אות ל' משם א"ל מתפשטת בשלש ספירות: חסד, גבורה,

⁸⁰ תהלים (קמו, כ).

⁸¹ ראה חגיגה (טז).

⁸² דברים (ל, יב).

⁸³ הקדמת התיקונים (ב).

⁸⁴ כי הנה שם אלהיים במילוי יודי"ן הוא בגימטריא שם מצפ"ץ ברחמים, ויש בו אותיות מ"ם - מ"ה שהוא כנגד שם הוי"ה במילוי מ"ה ברחמים. אבל בתוספת חמש אותיות שם אלהיים פשוט על מילוי ביודי"ן, מחזיר אותו שוב למידת הדין, ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט.

⁸⁵ חגיגה (יב).

⁸⁶ יהזקאל (א, ה).

⁸⁷ תהלים (נב, ג).

⁸⁸ בראשית (יז, א).

והנה בתפילין, פירשו חז"ל⁹²: וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך⁹³. כי באמת כמו שמתנוצצים האותיות בסוד היסוד על ראש צבאות המלאכים למעלה, כך בדיוק מתנוצצים על ראש האדם הישראלי למטה בסוד תפילין שבראש. ויותר מזה כי למעלה מאיר או"ת אחד לפי הצבא של המלאכים⁹⁴, כי כל צבא יוצא מאות אחד. אבל בישראל מאירים כל ארבע אותיות שם הוי"ה, כי הם יוצאים מכולם. ובחינה זאת נקראת או"ת, כי הקשרים האלו מתקשרים על האדם חוץ מבריאתו, כי השורש שלו מתגלה ונקשר ושורה עליו. וגם למעלה בזעיר אנפין הארות אלה הן בחינת הארה יתירה הנמשכת משורשו בשם א"ל שד"י מיסוד אימא העליונה אליו. וגם בתפילין של יד ובתפילין של ראש מקשרים להקב"ה ושכינתו על האדם, כמבואר בתיקונים כמה פעמים, כי הם ממש בבחינת או"ת (א"ל שד"י - א"ל הוי"ה ה'), או"ת הוא בצבא שלו⁹⁵, והכל תלוי באות י' של שם שד"י, שהיא ברית עולם, בני ובין בני ישראל או"ת היא לעולם.

והנה אדם הראשון היה מוכן לקבל הארות אלה, הרבה יותר ממה שבני אדם מוכנים עכשיו, כי הוא נברא כבר מהול⁹⁶. וכבר היה מזומן אליו להמשיך לו האותיות האלה התלויות באות י' זאת של שם שד"י, ואדם אי"ן בחינת כתר, לעבוד את האדמה בחינת מלכות לעובדה ולשומרה, כי היתה עבודתו למטרת השכינה, שתהיה ברוחה ובהקלה, יותר ממה שהיא עכשיו. אך כיון שחטא, אז נמצאת ערלה בסוד ש"ה - אלהיים במילוי יודי"ן וחמש אותיות המילוי, והוא סוד: אדם הראשון היה מושך בערלתו⁹⁷, כי עוד לא היה מוכן לקבל עליו עול מצוות. וכן תראה שכבר האריכו כ"ו דורות כנגד שם הוי"ה, כי יש י' דורות מאדם עד נח, י' דורות מנח עד אברהם⁹⁸, ו' אבות מאברהם עד משה רבנו שהיה ראוי לקבל את התורה⁹⁹, ובחינת מציאות עולם ארוך בסוד אדם הראשון קודם החטא, כבר אבד לו בזמן המבול.

ואז הקב"ה ברא את נח מהול כמו אדם הראשון¹⁰⁰, והיה העולם ראוי להיתקן בו. ובאמת התחיל לתקן, עד שלא היה כליה בסוף עשר דורותיו בדור הפלגה, כמו שהיה בדור המבול בסוף דורות האדם הראשון,

בריי"ת מילה. וגם כתוב: א"ל הוי"ה ויאר לנו⁸⁹. והנה אם תחשוב בגימטריא שמות: א"ל שד"י, א"ל הוי"ה, וגם אות ה' אחרונה הנמצאת בעטרה, יעלה בגימטריא כמניין או"ת. ולכן נקרא היסוד או"ת בריי"ת קודש, כי או"ת הוא בבחינה הזאת. והוא עצמו אחד מן התרי"ג מצוות או"ת בצבא שלו⁹⁰, והוא גם מן דמות תרי"ג איברים, ותלויים בו תרי"ג מצוות רוחניים, שהוא השלמת דמות תרי"ג איברים בצלמנו כדמותנו.

והנה צבאות המלאכים נבראו על ידי ספירת המלכות התחתונה בסוד עטרה בבחינת נקבה, כי כל בריאת העולמות והבריות נבראו בסודה, כי היא סוף מעשה במחשבה תחילה כידוע, אבל באמת כל הבריות נבראו בסוד האותיות שהן בחינות מלכות. וגם מציאות המלאכים וגילוי הנהגתם הם בסוד האותיות האלה, כי האות שממנה יצאו מאירה על ראשם ומתנוצצת עליהם בבחינת מקיפים, ולפי התנוצצותה כך הם מתנהגים, ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. והנה בהתגלות האות הזאת מעל ראשם נמצא עליהם כיסוי זיו והדר, וכמה מיני קשרים, שהאות הזאת נקשרת בהם, וזה ממש שלימות בריאתם, כי נבראו בסוד המלכות בבחינת נקבה שהיא המעשה, ורק התנוצצות האות עליהם הוא בסוד יסוד בבחינת זכר, כנגד אות י' של שם שד"י. וזה סוד נפש נקבה ורוח זכר, כי גם הנפש יש בה כ"ב אותיות, וגם הרוח, רק שהנפש עומדת קבועה, כמו אשה שיושבת בביתה, והרוח עולה ויורד ובוטש בהתנוצצות, כמו האיש שיוצא ונכנס לביתו. ולכן לסיכום: המלאכים נבראו מן האותיות מבחינת המלכות, והאותיות מתנוצצות עליהם מבחינת היסוד, ורק אז נעשים בהם קישורי הנוגה והזיו המקיף עליהם ממעל לראשם.

וכן נעשה גם בישראל, כי באותיות ש"ד (משם שד"י) לבדן, אין את האורות האלה של התנוצצות הזאת, כי הן רק האותיות שבנו את הגוף הגשמי ושקטות במקומם, אבל מאירים את הגוף בצלם בבחינת אות י' של שם שד"י. ומפני שצריכים ישראל להשיג את זה על ידי עשית מצו"ה, על כן הדבר מסור בידיהם, וכשיעשו תרי"ג מצוות אז נקבעים בהם התיקונים האלה של נפש ורוח כנ"ל, והקביעות הזאת נראית בהם אחר כך בעולם הנשמות, בסוד: צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה⁹¹, שהם התיקונים שתיקנו בחייהם, כי כל זמן הבחירה הדבר צריך להיות מסור ביד האדם.

⁸⁹ תהלים (ק"ח, כז).

⁹⁰ חגיגה (טז).

⁹¹ ברכות (יז).

⁹² מנחות (לה):.

⁹³ דברים (כח, י).

⁹⁴ חגיגה (טז):.

⁹⁵ חגיגה (טז):.

⁹⁶ אבות דר"ן (פ"ב מ"ה).

⁹⁷ סנהדרין (לח):.

⁹⁸ פרקי אבות פ"ה מ"ב).

⁹⁹ מדרש רבה (ויקרא פכ"ט פ"א), פסיקתא דרב כהנא

(פכ"ג אות י).

¹⁰⁰ אבות דר"ן (פ"ב מ"ה).

בעולם כנגד המלכות שהיא הספירה השביעית, כי הבריאה היא רק בסוד החיצוניות בסוד שבעת הבל הבלים אמר קהלת¹¹², אבל התורה בתפארת היא פנימיות הקולות המתגלה בהבלים של המלכות, וסוד המלכות היא קו"ל בסוד אמ"ש - חד"ר (ק-אוי-רחמים, תי-מיס-חסד, שי-אש-דין), ונעשה אחר כך קש"ת בסוד אמ"ש בחילוף אלפא ביתא אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת (אי-ק, מי-ת, שי-ש). והוא סוד: הקול קול יעקב¹¹³, שהוא ז' שמות הוי"ה בסוד ז' קולות¹¹⁴, וסוד ז' הבלים¹¹⁵.

ובאמת סוד השופר הוא יותר עליון מן הקש"ת בעטרת מלכות, כי השופר הוא ביסוד אימא העליונה, המוציאה את הקול של חסד, גבורה, תפארת, בסוד הפנימיות. וקש"ת היא ביסוד זעיר אנפין המתגלה החוצה, בבחינת: אות בצבא שלו¹¹⁶. והנה בחיצוניות הבלו העולם אין כוח הייחוד מתגלה, כי הספירות הם כמו כלים כל אחד לפעולתו, ורק בפנימיות הספירות נודע כוח הייחוד העליון. וזהו ממש סוד הקש"ת, שהוא כללות עשר המדרגות בייחוד אחד, בסוד אות י" משם שד"י כנ"ל.

והנה אחר שחטא אדם הראשון באכילת עץ הדעת, אז גברה הערלה עד שהגיע הדבר להשחית העולם במבול בבחינת כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ¹¹⁷, והנה בנח שהיה מהול¹¹⁸, חזרו הדברים להיתקן, ושם הקב"ה את הקש"ת שהוא האות, וכל האותות שנכנסים בעולם תלויים בה. ואחרי שנתגלתה הקש"ת, לא חזרה להתכנסות עוד, רק ההפרש, שיכולה להאיר באורו, או יחשיך אורה מכוח איזה כיסויים שיכסוהו החיצוניים, אבל על כל פנים לא יהיה מי שיכול לסלק ולבטל לגמרי את אור הקש"ת.

וזו היא בחינת הפנימיות: כי היא מתגלה בהארת השורש מיסוד אימא העליונה הנקשר בעולמו על ידי שכינת המלכות, ופעולה זאת מגעת רק לישראל ולא לאומות העולם, כי רק להם יש את מצות המילה וכל שאר המצוות, ועליהם עומד האות בצבא שלו¹¹⁹, ורק להם ראוי גילוי השכינה: "ובמורא גדול"¹²⁰, זו גילוי שכינה¹²¹. וזה הסוד שהתפלל משה רבנו עליו השלום: ונפלינו אני ועמך¹²², והוא סוד

אלא אדרבה בא אברהם אבינו עליו השלום וקיבל שכר כולם¹⁰¹, ואז נתקן העולם לגמרי.

ותשלום תיקון זה היה במתן תורה, שהוריד משה רבנו את השכינה מן הרקיע השביעי עד העולם הזה, כי בשעה שברא הקב"ה את העולם נתאווה שיהיה לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים¹⁰². ואומות העולם נשארו ערלים, שהוא מציאות מה שנהיה אחר חטא אדם הראשון שהיה מושך בערלתו והטיל בה זוהמה, ולכן אין להם חלק בתורה ומצוות. אבל אנחנו עמד בני בריתך שהתפילין והציצית וכל אותן מצוות שנקראות או"ת, הם הדברים הנמצאים בבחינת גילוי וקשר השורש העליון על האדם התחתון, חוץ ממה שצריך לבניין גופו בסוד דמות אדם בבחינת מלכות, וכולם תלויים בסוד עטרה של היסוד.

והנה עטרת מלכות זאת היא בסוד קש"ת בענן לאו"ת ברי"ת ביני ובין הארץ¹⁰³, והיא בסוד חד"ר הורתי¹⁰⁴, בבחינת ג' אבות¹⁰⁵, שהם ימין שמאל אמצע, שורש כל הבריאה, והם סוד ג' קוצים שיש באות י'. וזה ממש עניין הקשת ששם הקב"ה בימי נח על הארץ, אז תבין גודל עניין סוד הקשת המוזכר כל כך בזוהר¹⁰⁶, ובתיקונים¹⁰⁷. ובגלות השכינה היא בבחינת אשה קש"ת רוח¹⁰⁸, ובעקבות משיחך קשה לה בחבלי יולדה בבחינת ותק"ש בלדתה¹⁰⁹.

וזה סוד קש"ת בגוונים מאירים¹¹⁰, וזה עניין ג' קולות של השופר: תקיעה (חסד), שברים (רחמים), תרועה (דין), שסודם ראשי תיבות: **קש"ת**, שהם הרבה עניינים הכוללים את דרכי החכמה המוזכרים ברוב המקומות בתיקון המשקל¹¹¹, כי קש"ת הוא סוד הייחוד עצמו בסוד יב"ק (ייחוד בירכה קידושה), והוא סוד המצוה בסוד התדבקות הזכר המשפיע מים זכריים בנקבה המעוררת מים נקביים, ובזה תלויים כל ענייני התדבקות הנהגת הבריאה.

והוא עצמו עניין הקול של השופר פיו צר וראשו רחב: שהוא סוד התורה ממש, בסוד קול יעקב שהוא התפשטות של פנימיות התפארת המתגלה

¹⁰¹ פרקי אבות (פ"ה מ"ב).

¹⁰² מדרש תנחומא (פ' נשא פט"ז).

¹⁰³ בראשית (ט, יג).

¹⁰⁴ שיר השירים (ג, ד). כי חדר ראשי תיבות: חסד, דין, רחמים.

¹⁰⁵ אברהם-חסד, יצחק-דין, יעקב-רחמים.

¹⁰⁶ ח"א א: יח: עא: עב: רמז. ח"ב סו: צט. רע: ח"ג טו. לו. קצט: ריד: רטו. רל: רלא. רעב.

¹⁰⁷ יא. כט: לו: מד: עח. צב: צז. צט.

¹⁰⁸ ש"א (א, טו).

¹⁰⁹ בראשית (לה, טז).

¹¹⁰ כמובא בזוהר ותיקונים הנ"ל, המראים על ביאת המשיח.

¹¹¹ כל כתבי האר"י והרמח"ל והגר"א על האידרות וספרא דצניעותא עוסקים בסוד הפרצוף ותיקון המתקלא, שהוא הנמשל של משלי הקבלה.

¹¹² (א, ב).

¹¹³ בראשית (כז, כב).

¹¹⁴ תהלים (כט, ג-ט).

¹¹⁵ קהלת (א, ב).

¹¹⁶ חגיגה (טז).

¹¹⁷ בראשית (ו, יב).

¹¹⁸ אבות דר"ן (פ"ב מ"ה).

¹¹⁹ חגיגה (טז).

¹²⁰ ירמיה (לב, כא).

¹²¹ ספרי (דברים כו, ו). והגדה של פסח.

¹²² שמות (לג, טז).

בהם¹³²: נגד כל עמך אעשה נפלאות, הבאים מהם בהמשך ממש. ומשעה שנתכסו אלו האותות בגלותנו, אין עוד נביא ואין אתנו יודע עד מה¹³³.

זה סוד הכיסויים האלה על האותות והקשרים של המצוות: כי הנה כמו שאות י' כוללת שלש קוצים בצורתה, שהם סוד שלש גוויי הקש"ת, כנגד זה יש שלשה כיסויים, שכדי להעבירם צריך שלשה מצוות של אות ברית, ואלו הן: מילה שהיא חיתוך הערלה כנגד ערב רב, ופריעת העטרה כנגד ישמעאל, והטפת דם כנגד עשו. וסודם בקליפות שלש אומות: עשו אדמוני שופך דמים, וישמעאל שלא פרע ולא גילה את עטרת מלכות ה' בעולם, וערב רב שהם סוד ער-ו"ה ורע-לה, ערו ערו עד היסוד בה¹³⁴, בבחינת יש לי רב¹³⁵, ובחינת רב לכם¹³⁶, שאמרו קרח ועדתו למשה רבנו שהעלה גם את ערב רב איתם¹³⁷. וערב רב הם בחינת עמלק¹³⁸: ויזנב בך כל הנחשלים אחריך¹³⁹, שהיו חותכים ערלות המילה וזורקים כלפי מעלה¹⁴⁰. והם להבדיל, ממש מקבילות זה לעומת זה, לשלשה אבות: כי עשו וישמעאל באים מיצחק ואברהם, וערב רב נתערב בורעו של יעקב על ידי משה רבנו, כי כל זה תלוי במצוות אות ברית המילה להפרישם ולהבדילם מעדת ישראל. וזהו סוד: ולכל בני ישראל היה אור במושבותם¹⁴¹.

זה סוד המילה: כי כשאין ערלה מכסה על אות הברית, אז החסדים מתפשטים מן החזה העליון ולמטה, והם שבעים אורות, בסוד שבעים שמות של הקב"ה, בסוד שבעים זקנים ודיינים, ושבעים פנים לתורה¹⁴², וסוד שבעים נפש¹⁴³, ושבעים פרי החג¹⁴⁴, בסוד שבעים כוחות נפש שבאדם¹⁴⁵, ושבעים כוחות השמש בסוד יי"ן¹⁴⁶, כי יצאו מזעיר אנפין הזכר ושכינת הנקבה בשבע ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. כפול עשר ספירות

שאמר לו הקב"ה: נגד כל עמך אעשה נפלאות¹²³. וכאן נגלית הנבואה שנתן הקב"ה לישראל, כי באמת הוא דבר למעלה (נצח והוד), יותר ממה שנתן בניין העולם מצד המלכות, שאין לה מעצמה כלום. וגם החכמה הגדולה בסוד רוח הקודש, כי חכם עדיף מנביא¹²⁴, שכל זה הוא למעלה מבניין העולם המונהג על ידי ספירת המלכות. כי אומות העולם לא זכו לזה, לא נשאר להם כי אם השכל האנושי הנמצא בבניין הגוף, כי אם יאמר לך אדם יש חכמה בגויים תאמין, ואם יאמר לך יש תורה בגויים אל תאמין¹²⁵. והנה זאת בחינת קש"ת שהיא עטרת המלכות, כיון שפעם אחד הגיעה להתגלות, שוב לא תעבור יותר מן העולם, אלא שתוכל להתכסות בכיסויים המחשיכים אותה. וכאשר נתכסתה השכינה, אז היה הגלות, וכשתפשט מן הכיסויים האלה, תהיה אז הגאולה, בסוד: וראיתיה לזכור ברית עולם¹²⁶. וכן הוא אומר¹²⁷: לא יִהְיֶה לְךָ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם, וְלַלְנָה הַיָּרֵחַ לַאֲוִיר לְךָ, וְהָיָה לְךָ יְהוָה לְאוֹר עוֹלָם, וְיִרְחַךְ לֹא יִגָּסֵף, כִּי יְהוָה יְהִי לְךָ לְאוֹר עוֹלָם, וְשָׁלְמוּ יָמֵי אֲבֹלְךָ: וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרְךָ וּמַלְכֵימָם לְנִגְוָתְךָ:

נמצא שאותות המצוות הם הקשרים הנמשכים מבחינת האו"ת הזה בצבא שלו¹²⁹, שמקשרים השורש על הענף, וסודם הציצית והתפילין חיי המלך על ידי אימא העליונה, וכל מצוה של אות וברית שהיא מעניינם, וכל המצוות האלו לא נסתלקו ולא יסתלקו ולא יתבטלו לעולם, אלא עד שלא היו עטופים ומכוסים במעטה החושך הזה, היו נגלים לנו לעינינו ויראו ממנו, והיו עושים לנו את כל העניינים הטובים אשר עשו לנו. וגם עכשיו אל תאמר שאינם מאירים חס ושלוש, אלא שמחמת הכיסוי לא ראינו מאורות, אבל הם חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים, אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו, ולא יִכְנַף עוֹד מוֹרֵיךְ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרֵיךְ¹³⁰. וזהו שאמר הנביא: אותותינו לא ראינו¹³¹, ואינו אומר: אותות לא ראינו, אלא: "אותותינו". כי יש אותות והם הקשרים האלה, כי הקב"ה ושכינתו נקשרים על ישראל בתפילין של ראש ובתפילין של יד, ובאות שבת, ובאות ברית. אך לא ראינו ולא הגיע לנו מהם הנפלאות שנאמר

¹³² שמות (לד, י).

¹³³ תהלים (עד, ט).

¹³⁴ תהלים (קלז, ז).

¹³⁵ בראשית (לג, ט).

¹³⁶ במדבר (טז, ג).

¹³⁷ שמות (יב, לח).

¹³⁸ זוהר (ח"א פ' בראשית כה:).

¹³⁹ דברים (כה, יח).

¹⁴⁰ מדרש רבה (במדבר פי"ג פ"ג, ומדרש תנחומא פ' כי תצא פי"ט).

¹⁴¹ שמות (י, כג).

¹⁴² שבת (פח:).

¹⁴³ שמות (א, ה). וראה רקאנאטי (פ' בחוקותי).

¹⁴⁴ סוכה (נה:).

¹⁴⁵ ביאור הגר"א בסוף ספר ישעיה, וספר רזיאל המלאך על סוד העקרה בחיבור תפארת ועטרה, וליקוטים מקבלת הגאונים סוד ידיעת המציאות, וכתר שם טוב מקולוניא, מגן דוד (אות ע' ואות צ').

¹⁴⁶ פתחי שערים (נתיב אורות דנקודים פתח י"ח עניין הארת פי הטבור).

¹²³ שמות (לד, י).

¹²⁴ ב"ב (יב:).

¹²⁵ מדרש רבה (איכה פי"ב פי"ג).

¹²⁶ בראשית (ט, טז).

¹²⁷ ישעיה (ס, יט-כ).

¹²⁸ שם (ג).

¹²⁹ חגיגה (טז:).

¹³⁰ ישעיה (ל, כ).

¹³¹ תהלים (עד, ט).

לא מ¹⁶⁰, כי מילה ופריעה הם סוד: "נעשה ונשמע"¹⁶¹.

והוא יהיה פרא אדם, ולא אדם. כי לא נקרא אדם אלא ישראל¹⁶², שנאמר¹⁶³: אדם אתם וגו', אבל אמר פרא אדם, כמו שכתוב ב¹⁶⁴: מסעף פורה במערצה. וכן זה יהיה חלק אדם, ונצר משורשיו אחר שהוא מל. אבל לא יהיה אדם גמור, לפי שאין לו פריעה. ועם כל זה הועיל לו, כי בעונש זה ניתן לישמעאל ממשלה בארץ ישראל¹⁶⁵.

ונמצא כי ישמעאל מנאץ את השם שדי, שהוא סוד פריעת גילוי אות י' הזאת של שם שדי שהיא עטרת המלכות המגלה את החסדים מן החזה העליון למטה, שנאמר בה: אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן¹⁶⁶. ועד שלא נפרעת היה נקרא שהאויב מנאץ השם שדי ונשאר שדי, כי פרייע הוא בגימטריא שמי, והוא סוד אותיות פריעה: פרע - י"ה. ובהיות ישמעאל בסוד נצח, ועשו בסוד הוד, אמר: ינאץ אויב שמך לנצח¹⁶⁷, וגם נצח ישראל לא ישקר¹⁶⁸.

ועל דרך הקבלה: והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם¹⁶⁹, יאמר בריתי בבשרכם תהיה דוגמא לברית עולם, הוא הנקרא צדיק יסוד עולם¹⁷⁰, ועליו יאמר: ברית מלח עולם¹⁷¹, כי הוא קיום העולם, כי הכתוב היה ראוי לומר: והיתה בריתי בבשרכם לעולם, אבל אמר: "לברית עולם", וברית עולם הוא בין הרגלים, הנקראים: "נצח והוד", ועל זה בא המאמר המאיר עיני הלב שאמרו חז"ל חכמי האמת¹⁷²: ולא זכר הדום רגליו ביום אפן¹⁷³, הדום שבין רגליו. ולפי שסמוך לו מלכות שכנגדן הפריעה, על כן אמרו¹⁷⁴: מל ולא פרע כאילו לא מל, לפי שהוא כמפריד אלוף ומקצץ בנטיעות, והרי שלמות המצוה בשניהם הוא הייחוד¹⁷⁵.

הרי שבעים אורות. וגם זה לעומת זה עשה האלוקים, שבעים אומות ולשונות¹⁴⁷, ושבעים מיני טריפות¹⁴⁸, כי יצאו מכותנות עור של עשו הנחש על ידי שבעת מלכי אדום כפול עשר ספירות כתרי הקליפות, הרי שבעים שעירים. וגם נחש, סופי תיבות: ענן, רוח, אש¹⁴⁹.

וזהו ממש מקום היישוב בעולמנו על אם הדרך היא בית לחם, שהוא המקום ששכינת רחל מצויה שם: וזה מה שכתוב¹⁵⁰: ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. ובהיות האור הזה מתפשט בעולמנו, אז ישראל עומדים בגדולה. אבל בשליטת הערלה בגלותנו, נאמר: השיב אחור ימינו מפני אויב¹⁵¹, ואז נשאר החושך והגלות. וזה שכתוב: עד מתי אלהים יחרף צר¹⁵², כנגד הערלה. ינאץ אויב שמך לנצח¹⁵³, כנגד הפריעה. למה תשיב ידך¹⁵⁴, כנגד הטפת דם הברית. כי הספירות בסוד אותיות ש"ד של שם שדי, הם שמות של אלהיים מצד הדינים, ועל זה נאמר¹⁵⁵: עד מתי אלהים יחרף צר. כי חמש אותיות אלהיים עצמן, הם כנגד חמש אותיות מנצפ"ך מצד הגבורות, שסודם בגימטריא פ"ר דינים, ועם חמש אותיות אלהיים וחמש אותיות מנצפ"ך, או עם עשר ספירות, הם בגימטריא צ"ר. וזה סוד: ונחש עפ"ר לחמו¹⁵⁶, רצה לומר עפר מצד הדינים: כי אות ע' - היא שבע נקודות אֶלְהִיִּם שהן: סגול, חולם, חיריק, שבא, שכל נקודה בצורת י' היא עשר, כפול שבע נקודות, עולים שבעים. וגם חמש אותיות אלהיים עם שם אדניי, עולה בגימטריא ע'. ואותיות פ"ר - בגימטריא מנצפ"ך מצד הגבורות. וגם ערלייה עצמה בגימטריא ב"י חרפ"ה, כי מכסה על רפ"ח ניצוצות הקדושה בחמש הגבורות, בסוד: גלותי את חרפ"ת מצרים מעליכם¹⁵⁷, וכן: וחרפ"ת עמו יסיר וגו'¹⁵⁸. ונמצא שהצר מחרף. ויהפוך לך את חרפ"ת הקללה לתפר"ח הברכה. ויש עוד בחינת ישמעאל, שיש לו מילה ולא פריעה¹⁵⁹, והרי מל ולא פרע כאילו

¹⁶⁰ משנה מסכת שבת (פייט מ"ו).

¹⁶¹ ש"ך (שמות כד, ג).

¹⁶² יבמות (סא. ב"מ קיד:).

¹⁶³ יחזקאל (לד, לא).

¹⁶⁴ ישעיה (י, לג).

¹⁶⁵ צרור המור (בראשית טז, יב).

¹⁶⁶ ישעיה (מב, ח).

¹⁶⁷ תהלים (עד, י).

¹⁶⁸ ש"א (טו, כט).

¹⁶⁹ בראשית (יז, יג).

¹⁷⁰ משלי (י, כה).

¹⁷¹ במדבר (יח, יט).

¹⁷² מדרש (איכה רבה פ"ב פ"ג).

¹⁷³ איכה (ב, א).

¹⁷⁴ שבת (קלו:).

¹⁷⁵ רבנו בחיי (בראשית יז, יג).

¹⁴⁷ בראשית (י, דה"א, א, ד-ג). וראה שפע טל (חלק טל

שער רביעי פרק שביעי), ואלשיך (בראשית כה, כה).

¹⁴⁸ שלי"ה הקדוש (פי משפטים תורה אור אות ז, ומסכת

סוכה תורה אור אות עד).

¹⁴⁹ תיקונים (תיקון ע').

¹⁵⁰ שמות (י, כג).

¹⁵¹ איכה (ב, ג).

¹⁵² תהלים (עד, י).

¹⁵³ שם.

¹⁵⁴ שם (יא).

¹⁵⁵ שם (י).

¹⁵⁶ ישעיה (סה, כה).

¹⁵⁷ יהושע (ה, ט).

¹⁵⁸ ישעיה (כה, ח).

¹⁵⁹ ב"ר (פמ"ז פ"ח), ורד"ק (בראשית יז, כה).

זוה סוד: אל אחר מסתרס ולא עושה פירות¹⁷⁶, וכל מי שנוטל מלכות בלי ט' ספירות הוא מקצץ בנטיעות, ונרגן מפריד אלוף לא יראה מאורות, כמו דור אנוש ודור הפלגה ופרעה וירבעם בן נבט. וכל מי שנוטל ט' ספירות בלי מלכות הוא כופר בעיקר הגדול שיהיה לו יתברך דירה בתחתונים, ומלכותו בכל משלה, וזאת היתה טעות קין וקרח ונדב ואביהו¹⁷⁷, וכל מציאות עבודת התחתונים צורך גבוה הוא¹⁷⁸.

¹⁷⁶ זוהר (ח"ב קג.), ופירוש הגר"א לספרא דצניעותא (פי"ג ופי"ד בד"ה וענין תקות חוט השני).

¹⁷⁷ תיקו"ז תיקון ס"ט קיז: ובספר שערי הלשם (ח"א סי"ח פי"א, וח"ב ס"ו).

¹⁷⁸ ספר הפליאה (ד"ה שאל משה למט"ט בעשרה מאמרות), וספר שערי הלשם (ח"א סי"א פי"א, וסי"ג פי"א ופי"ב, וסי"ח וסי"י וסי"ג).